

СТАНДАРДИ И УПУТСТВА ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА ДОКТОРСКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА АГРОЕКОНОМИЈА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ

[Стандард 4:](#) Квалитет студијског програма

[Стандард 5:](#) Квалитет наставног процеса

[Стандард 7:](#) Квалитет наставника и сарадника

[Стандард 8:](#) Квалитет студената

[Стандард 9:](#) Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

[Стандард 10:](#) Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

[Стандард 11:](#) Квалитет простора и опреме

[Стандард 13:](#) Улога студената у самовредновању и провери квалитета

[Стандард 14:](#) Систематско праћење и периодична провера квалитета

[Стандард 15:](#) Квалитет докторских студија

ТАБЕЛЕ

ПРИЛОЗИ

[стандарди](#)

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих друштвених институција.

Опис

Структура студијског програма докторских академских студија Агроекономија и рурални развој садржи јасно и недвосмислено дефинисане циљеве студијског програма, исходе процеса учења, научни назив, услове за упис на студијски програм, листу обавезних и изборних студијских подручја, односно предмета са оквирним садржајем, начин извођења студија – бодовну вредност сваког предмета исказану у складу са европским системом преноса бодова, вредност докторске дисертације исказану у ЕСПБ бодовима, предуслове за упис појединих предмета или групе предмета, начин избора предмета и других студијских програма на истом или другом универзитету, услове за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних области.

Студије се састоје из 2 обавезна предмета који су од општег значаја за научноистраживачки рад и 4 изборна предмета (од понуђених 19) које студент бира у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. Настава се изводи кроз семестре, при чему два семестра чине академску годину. Укупан број ЕСПБ по семестру је 30, а за академску годину 60. Укупно трајање студија је 3 година (6 семестара), за које време студент треба да оствари најмање 180 ЕСПБ, укључујући ту и бодове за докторску дисертацију. Студент који заврши студијски програм Агроекономија и рурални развој, одбрани докторску дисертацију и стекне 180 ЕСПБ бодова, стиче академски назив доктор наука-агроекономске науке.

Сврха студијског програма докторских академских студија Агроекономија и рурални развој је развој науке, критичког мишљења и образовање кадрова оспособљених да самостално воде оригинална и научно релевантна истраживања и развој нових технологија и поступака који доприносе развоју пољопривреде и прехрамбене индустрије, као и да критички процењују истраживања других. Она мора бити у складу са мисијом и циљевима високошколске установе на којој се програм изводи.

Циљеви студијског програма Агроекономија и рурални развој докторских академских студија укључују постизање научних способности и академских вештина, развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вештинама потребним за будући развој научноистраживачке каријере. Усклађени су са савременим правцима развоја одговарајуће научне дисциплине у свету и компатибилни са основним задацима и циљевима високошколске установе на којој се програм изводи.

Кроз овај студијски програм студент треба да истраживачки обради теме које су профилисане са два обавезна и четири изборна предмета. Број изборних предмета омогућава студенту уска усмерења и даје могућности да се кроз изборне предмете заокружи одабрана тема дисертације. Студент треба да научи да прегледом савремене научне литературе сагледа ниво научног сазнања из области одабране докторске теме, актуелност одабране теме за истраживање, даље правце развоја и истраживања, постави научну хипотезу, одабере савремене методе, обради резултате истраживања, компетентно их тумачи, научно и критички их анализира и изводи логичне закључке.

Ове вештине и знања исказује и кроз израду семинарских и научних радова, као и израдом докторске дисертације, као оригиналног и самосталног научноистраживачког рада. По завршетку докторског студијског програма из агрономије и руралног развоја образују се докторанти способни за научноистраживачки рад и примену научних достигнућа и нових технологија у научној области агрономије и руралног развоја.

Основни циљеви студијског програма јесу да се успоставе стандарди, критеријуми и негује методологија научноистраживачког рада. Студенти уписани на овај ниво студија морају да владају техникама коришћења савремене светске научне литературе, њиховог разумевања, примене, квалификације а коначна сврха студијског програма јесте њихово оспособљавање да се самостално баве научним радом, да у томе буду успешни и да овладају техникама презентације и публикавања резултата тога рада.

Механизми праћења квалитета студијског програма докторских академских студија из Агрономије и руралног развоја (формално-правна процедура за одобравање студијског програма, процедура за праћење успешности студијског програма и утврђена одговорност за његово унапређење, као и редовну и периодичну евалуацију студијског програма) детаљно су описани у стандарду 4 за самовредновање високошколске установе у делу описа стандарда под називом: *Механизми праћења квалитета студијских програма*.

Стечено знање доктора наука – агрономске науке даје студенту могућност примене продубљеног знања, разумевања и способности усвојених током докторских студија, за успешно решавање сложених проблема у новом или непознатом окружењу, посебно у ужој научној области из области агрономије и руралног развоја.

Стечено знање даје могућност за рад у истраживачким институтима, центрима и факултетима, који припадају научном пољу, и на тај начин омогућавају студентима даљи професионални развој у науци, образовању, привреди и јавном сектору.

По завршетку студија студенти на овом нивоу образовања имају следеће компетенције:

- темељно разумевање науке и струке у друштвено-хуманистичком пољу;
- владање вештинама и савременим методама истраживања у друштвено-хуманистичком пољу;
- самостално истраживање теоријских и практичних проблема у циљу добијања нових или побољшаних решења и њихове примене;
- тимског рад и професионалне комуникације у циљу унапређења науке и струке;
- поседовање критичке анализе и повезивања знања стечених на ранијим нивоима образовања, у циљу развоја нових технологија;
- преноса сопствених знања и идеја колегама, широкој академској заједници и друштву у целини;
- да сопственим изворним истраживањима, а посебно резултатима истраживања добијеним израдом докторске дисертације, пружи лични допринос проширењу граница знања у ужој научној области;
- укључивања у међународне научноистраживачке пројекте;
- реализације нових технологија и поступака, разумевања и примене савремених знања у датој научној области;

- критичког мишљења, кретаивног и независног деловања;
- примене принципа етичког кодекса добре научне праксе;
- професионалне комуникације у саопштавању научноистраживачких резултата и оспособљености да те резултате саопштавају на научним конференцијама, објављују у научним часописима и врше рецензије радова из уже научне области.

Исходи учења студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја базирани су на дескрипторима квалификација одређеног трећег циклуса образовања у датој научној области и у одговарајућем Европском оквиру квалификација, укључујући и захтеве међународних и националних професионалних удружења.

Упоређењем дескриптора квалификација који дају генеричке описе онога што се очекује да носиоци звања из високог образовања на различитим степенима знају и могу да раде, и компетенција студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и рурални развој уочава се да је Факултет обезбедио да су исходи учења на овом студијском програму у потпуности базирани на дескрипторима квалификација трећег циклуса образовања у датој научној области и са одговарајућим Европским оквиром квалификација, укључујући и захтеве међународних и националних професионалних удружења.

Студијски програм докторских академских студије из Агроекономије и руралног развоја на интердисциплинаран, целовит и свеобухватан начин пружа студентима најновија научна и стручна сазнања из области агроекономских наука.

Квалификације које означавају завршетак трећег циклуса према дескрипторима квалификација додељују се студентима који:

- су показали систематско разумевање области студирања и савладане вештине и методе истраживања везане за ту област;
- су показали способност да конципирају, осмисле, проведу и прилагоде знатан истраживачки процес са научним интегритетом;
- су направили оригинални истраживачки рад који проширује границе знања путем значајног обима рада, од ког је нешто објављено у националним или интернационалним индексираним публикацијама;
- су способни да проведу критичке анализе, евалуације и синтезе нових и комплексних идеја;
- могу да комуницирају са својим колегама, стручном и широм јавности о појединостима из поља својих стручног знања;
- ће моћи да у академским и професионалним контекстима промовишу технолошки, друштвени или културни развој друштва заснованог на знању.

Поређења дескриптора и описа квалификација на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја такође пружају корисно разликовање у очекивањима из пет области: знање и разумевање, њихова примена, процењивање, комуникација и вештине учења. Очекивани исходи учења за студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја приказани су у наставку.

Даблински дескриптори: разврставање циклуса

Циклус и очекивања

Знање и разумевање

- Докторат укључује систематско разумевање области студирања и савладане вештине и методе истраживања везане за ту област.

Примена знања и разумевања

- На докторским студијама показује се кроз способност студената да конципирају, осмисле, проведу и прилагоде знатан истраживачки процес са научним интегритетом; У контексту је доприноса који проширује границе знања путем значајног обима рада, од којег је нешто објављено у националним или интернационалним индексираним публикацијама.

Доношење судова

- На докторату захтева способност да се спроведу критичке анализе, евалуације и синтезе нових и комплексних идеја.

Комуникација

- На докторским студијама са својим колегама, стручном и широм јавности (дијалог) о појединостима из својих поља стручног знања(широки распон).

Вештине учења

- На докторским студијама очекује се да ће студент моћи у академским и професионалним контекстима да промовише технолошки, друштвени или културни развој.

Разматрањем компетенција студената које се стичу на докторским академским студијама из Агроекономије и руралног развоја уочава да се студенти имају способност да препознају и употребе податке за формулисање одговора на јасно дефинисане конкретне и апстрактне проблеме, другим речима да имају способност да самостално функционишу. Од њих се очекује да су развили вештине учења потребне за наставак студија уз виши степен аутономије, јер би они требало да поседују вештине учења које ће им омогућити да наставе студије тако да се углавном сами усмеравају, односно, аутономни су.

Од знања и разумевања поткрепљеног напредним уџбеницима студенти студијског програма мастер академских студија Агроекономија напредују до усвајања систематског разумевања своје области, од доношења судова који подразумевају прикупљање и тумачење релевантних података, напредују до критичке анализе, евалуације и синтезе нових и комплексних идеја.

Квалификација подразумева да је неко овладао не само једним аспектом своје области, већ једном сложеном целином. Користећи се генеричком терминологијом дескриптора ови аспекти укључују вештине учења, вештине комуникације и способност доношења судова, као и оно што се вероватно намеће као прва асоцијација при помињању термина квалификације: знање и разумевање, као и способност примене тог знања и разумевања.

Студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја је усаглашен и компатибилан са сличним таквим програмима студија:

1. Faculty of Agricultural Sciences and Food, "Ss. Cyril and Methodius" - Skopje, Macedonia
www.zf.ukim.edu.mk
2. Biotechnical Faculty, University of Ljubljana
<http://www.bf.uni-lj.si/>
3. University of Hohenheim, Stuttgart, Germany
<https://www.uni-hohenheim.de>

Квалитет студијског програма се огледа преко стандарда који обухватају општу дефиницију жељеног знања и вештина које стручњак треба да има после завршетка студија. Квалитет је дефинисан у светлу специфичних циљева агрономије и руралног развоја у нашој земљи и Европској унији.

Начин успостављања склада између наставних метода, исхода учења и критеријума оцењивања у студијском програму докторских академских студија описан је у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Усклађеност између наставних метода, исхода учења и критеријума оцењивања*. У истом делу самовредновања високошколске установе описане су методе наставе оријентисане ка учењу студената и систем оцењивања заснован на мерењу исхода учења.

Високошколска установа је у истом делу документовала и описала на који начин исходи учења опредељују садржај наставног програма и његову организацију, наставне методе и стратегије, предложене курсеве и поступке за проверу знања и оцењивања.

Савладавањем студијског програма докторских академских студија из Агрономије и руралног развоја студент стиче опште и предметно-специфичне способности из уже области истраживања која је у функцији квалитетног обављања стручне и научно-истраживачке делатности.

Опште инструменталне и интерперсоналне способности:

- способност критичког и самокритичког мишљења и приступа, кретивног и независног деловања (1ЦД);
- овладавање методама, поступцима и процесима истраживања, као и примену знања у пракси (2ЦД);
- способност за тимски рад и професионалну комуникацију у циљу унапређења науке и струке (3ЦД);
- развој способности комуникације и сарадње са ужим социјалним и међународним окружењем (4ЦД);
- способност укључивања у домаће и међународне научно-истраживачке пројекте (5ЦД);
- познавање и поштовање принципа етичког кодекса добре научне праксе (6ЦД);

Предметно-специфичне способности:

- темељно познавање и разумевање науке и струке и њене улоге у пољопривреди и друштву у целини (1А);
- континуирано развијање научно-истраживачког потенцијала у правцу остваривања општег напретка у оквиру мултидисциплинарних области научног рада (2А);

- решавање конкретних научних и стручних проблема уз примену валидних научних метода и поступака, мултидисциплинарног повезивања основних знања из различитих области и њихове примене (3А);
- статистичка обрада резултата, формулисање и доношење недвосмислених закључака (4А);
- употреба информационо-комуникационих технологија у овладавању знањима одговарајућег подручја (5А).
- оспособљеност да резултате научних истраживања саопштавају на научним конференцијама, објављују у научним часописима (6А);
- континуирано праћење, популаризација и примене новина у струци (7А).

За мапирање предмета у оквиру студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, ради увида у стицање како су програмски исходи учења покривени у оквиру обавезних и изборних предмета приложена је табела 4.а. којом је приказано мапирање исхода учења обавезних и изборних предмета у студијском програму.

Табела 4.а. Обухваћеност сваког програмског исхода учења у оквиру обавезних и изборних предмета студијског програма докторских студија – Агроекономија и рурални развој

Ред. бр.	Шифра предмета	Назив предмета	Сем.	Статус предмета	Активна настава			ЕСПБ	МАПИРАЊЕ
					П	СИР	ОСТАЛО		
1.	КМА	Квантитативне методе у агробизнису	I	Обавезни	10	5	0	15	2ЦД, 3А, 4А, 5А
2.	СТЕР	Савремене теорије економског развоја	I	Обавезни	10	5	0	15	1ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
3.	МИЕП	Методе истраживања у економици пољопривреде и руралном развоју	II	Изборни	10	5	0	15	2ЦД, 3ЦД, 5ЦД, 1А, 2А, 3А, 4А, 5А, 6А, 7А
4.	МИМА	Методе истраживања методама агробизнису	II	Изборни	10	5	0	15	2ЦД, 3ЦД, 5ЦД, 1А, 2А, 3А, 4А, 5А, 6А, 7А
5.	МИАФ	Методе истраживања у аграрним финансијама и пословању	II	Изборни	10	5	0	15	2ЦД, 3ЦД, 5ЦД, 1А, 2А, 3А, 4А, 5А, 6А, 7А

6.	ДДІ НИР	Докторска дисертација НИР	□I	Изборн□	0	5	0	5	1ЦД, 5ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
7.	ДДІ ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	II	Обавезни	0	0	10	10	2ЦД, 1А, 3А, 4А, 5А
8.	ЕПРЕ	Економика заштите природних ресурса и животне средине	III	Изборни	5	5	0	15	1ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 7А
9.	АРП	Аграрн□ и рура□на политика	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 5ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А
10.	ПОС	Пословни системи у пољопривреди	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 2А, 3А, 5А, 6А, 7А
11.	СУР	Стратегијско управљачко рачуноводство у агробизнису	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 3А, 4А, 5А
12.	ИТА	Истраживање тржишта и агромаркетинг	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 1А, 3А, 6А
13.	СИП	Системи пољопривредне производње	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 2А, 3А, 5А, 6А, 7А
14.	УТИ	Управљање трошковима и инвестицијама у агробизнису	III	И□борни	□	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 3А, 4А, 5А
15.	АПП	Анализа □понаш ања потрошача пољопривредних и прехранбених производа	III	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 1А, 3А, 6А
16.	РУРС	Рурална социологија	IV	Изборни	5	5	0	15	1ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
17.	РУЕК	Рурална економи□а	IV	Из□орни	5	5	0	15	1ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
18.	ПРОМ	Пројект менаџмент	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 2А, 3А, 5А, 6А, 7А

19.	МТП	Међународни маркетинг и трговина пољопривредно-прехрамбеним производима	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 1А, 3А, 6А
20.	САП□	Светск□ пољопривреда и прехрамбена сигурност	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 1А, 3А, 6А, 7А
21.	СМА	Стратегијски менаџмент у агробизнису	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 4ЦД, 6ЦД, 2А, 3А, 5А, 6А, 7А
22.	ИОП	Инвестиције у одрживој пољопривреди	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 6ЦД□ 1А, 2А, 6А, 7А
23.	ПВП	Процена вредности пољопривредних предузећа	IV	Изборни	5	5	0	15	2ЦД, 3ЦД, 2А, 3А, 5А
24.	ДД2 НИР	Докторска дисертација НИР	IV	Изборни	0	10	0	5	1ЦД, 5ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
25.	ДД2 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	IV	Обавезни и□	0	0	10	10	2ЦД, 1А, 3А, 4А, 5А
26.	ДД3 НИР	Докторска дисертација НИР	V	Изборни	0	20	0	20	1ЦД, 5ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
27.	ДД3 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	V	Обавезни	0	0	10	10	2ЦД, 1А, 3А, 4А, 5А
28.	ДД4 НИР	Докторска дисертација НИР	VI	Изборни	0	20	0	15	1ЦД, 5ЦД, 6ЦД, 1А, 2А, 6А, 7А
29.	ДД4 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	VI	Обавезни	0	0	10	15	2ЦД, 1А, 3А, 4А, 5А

Процене постигнућа студената у постизању намераваних исхода учења на студијском програму, стратегија и коришћене методе којима се проверава постизање исхода учења за студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, као и процене у којој мери се постигнути резултати поклапају са планираним исходима учења на студијском програму дати су у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Процене постигнућа студената у постизању намераваних исхода учења.*

Активности учења потребне за достизање очекиваних исхода учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја (време проведено на активностима које директно води наставно особље, време проведено у самосталном раду, време потребно за припрему за проверу знања и време обухваћено самом провером знања) приказани су на конкретном примеру једног предмета кроз удео ових активности у укупној вредности ЕСПБ за дати предмет.

Пример: Активности учења на предмету

Активности учења на предмету на докторским академским студијама из Агроекономије и руралног развоја

Студијски програм докторских академских студија Агроекономија и рурални развој

Удео активности у укупној вредности ЕСПБ за предмет Методе истраживања менаџмента у агробизнису

Табела 4.6. Предмет Методе истраживања менаџмента у агробизнису (број часова активне наставе 10+5 недељно; број ЕСПБ 15)

15 ЕСПБ, укупно 450 сати	Сати	Поени
Предиспитне обавезе		
Предавања 10 часа недељно	150 x 0,75 = 112,5 сати	10
СИР 5 часова недељно	75 x 0,75 = 52,5 сати	
Семинарски рад – презентација пројекта и одбрана	Припрема 83 сата Презентација 1 сат	20
Испитне обавезе		
Усмени испит	Припрема 200 сати Полагање 1 сат	70
Коначна оцена знања се састоји од броја поена стечених на предиспитним обавезама и броја поена стечених на усменом завршном испиту.		

Документованост да је процена оптерећења студената неопходног за постизање задатих исхода учења (ЕСПБ) предмет редовне провере, путем праћења и прикупљања повратних информација од студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја описана је у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Процена оптерећења студената.*

Метод егзактног мерења оптерећења студената за сваки ЕСПБ бод, односно документованост да је додела бодова деловима студијског програма заснована на оптерећењу студената неопходном за постизање исхода учења у формалном смислу за студијске програме у целини дата су у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Опис методе егзактног мерења оптерећења студената.*

На основу члана 29. став 1. тачка 13. Статута Пољопривредног факултета, а на предлог Комисије за обезбеђење квалитета и самовредновање, декан је 26.01.2011. године донео Упутство о поступку усвајања студијских програма и измена и допуна студијских програма.

Овим упутством уређује се поступак усвајања студијских програма и измена и допуна студијских програма, као и друга питања од значаја везана за поступак измена и допуна студијских програма који се реализују у високошколској установи. Такође, овим упутством створени су услови за унапређивање и континуирано осавремењавање студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја који се заснивају на развоју науке и новим захтевима који се постављају пред образовни профил из области агроекономије друштвено-хуманистичког поља.

Детаљан опис унапређивања квалитета постојећих студијских програм, као и њиховог континуираног осавремењавања описан је у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Унапређивање и континуирано осавремењавање постојећих студијских програма.*

Наставници и студенти су упознати са дефинисаним захтевима које докторска дисертација на студијском програму докторских студија из Агроекономије и руралног развоја треба да испуњава, посебно у погледу академске методологије, формалних аспеката, практичне оријентације и критеријума оцењивања одредбама у Правилнику о докторским академским студијама.

Детаљан опис дефинисаних захтева које докторска дисертација треба да испуни, посебно у погледу академске методологије, формалних аспеката, практичне оријентације и критеријума оцењивања дефинисани су Статутом факултета и Правилником о правилима докторских академских студија који се налазе на сајту <http://www.agrif.bg.ac.rs>.

Веза са свршеним студентима студијског програма докторских студија из Агроекономије и руралног развоја за тржиште рада и њиховим постигнућа описани су у делу самовредновања високошколске установе под насловом: *Веза са дипломцима, релевантност програма за тржиште рада и постигнућа дипломаца.* У складу са тим, високошколска установа је усвојила Правилник о алумни удружењу.

Табела 4.1. Укупан број уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне 2 школске године на докторским студијама Агроекономија и рурални развој

Р.б.	Назив студијског програма и поље	*Укупно акредитован број студената	Укупно уписани број студената на свим годинама студија у последње 3 године		
			2017/18	2018/19	2019/20
ДС - Докторске студије					
1.	Агроекономија и рурални развој ДХ поље	75	21	22	14

У све три године обухваћене анализом уписано је мање студената од укупно акредитованог броја (Табела 4.1). Након благог повећања у 2018/19. години, следеће године је забележено значајно смањење за осам студената, односно за 36,4%. Максимално уписани број студената у једној години не прелази 29,3% укупно акредитованог броја студената што указује на изражену потребу даљег праћења тенденција броја студената који се уписују, као и спровођење активних корективних мера усмерених ка могућем повећавању броја уписаних студената.

Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованог студијског програма докторских студија Агроекономија и рурални развој

*Степен студија	2017/18			2018/19			2019/20		
	уписани	диплом.	%	уписани	диплом.	%	уписани	диплом.	%
ДС-ДХ									
Агроекономија и рурални развој	5	0	0	6	3	50	6	0	0

Од три године обухваћене анализом, само у другој години је евидентиран број дипломираних студената, док у осталим годинама нико од кандидата није окончао студије (Табела 4.2). Спроведена анализа указује на потребу преиспитивања разлога незадовољавајућег односа дипломираних у односу на број уписаних студената. У периоду до наредног самовредновања потребно је извршити детаљнију анализу како би се утврдили разлози оваквог стања, а након тога биће спроведене корективне мере усмерене ка повећању броја студената који су успешно окончали докторске студије.

Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године на студијском програму докторских студија Агроекономија и рурални развој

*Ниво студија	2017/18		2018/19		2019/20	
	Број дипломи- раних	Просечно трајање студија	Број дипломи- раних	Просечно трајање студија	Број дипломи- раних	Просечно трајање студија
ДС-ДХ						
Агроекономија и рурални развој	0	0	3	7,24	0	0

Од три анализирани године, само у другој години су евидентирана три студента који су дипломирали, при чему је просечна дужина студија износила 7,24 године (Табела 4.3), што се не може оценити као задовољавајуће. У периоду до наредног самовредновања биће усвојене и реализоване одговарајуће превентивне и корективне мере како би се смањило просечно трајање студија на докторским студијама Агроекономија и рурални развој.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе установа је разматрала и квантитативно оценила све захтеване елементе студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и приказала у табели [4.0. SWOT анализа](#).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 4:

На основу урађене SWOT анализе на Наставно-научном већу усвојене су следеће мере и активности у вези стандарда 4:

1. Стално преиспитивање циљева студијског програма и усклађивање са стеченим компетенцијама и исходима учења, усклађивање са захтевима тржишта;
2. Континуирани развој курикулума предмета и студијског програма; развијање нових видова интерактивне наставе примерених раду са малим бројем студената;
3. Стално преиспитивање исхода учења и усклађивање са оцењивањем;
4. Обезбедити обуку наставнике, у вези модерних метода интерактивне наставе и провере знања;
5. Обезбедити систематско праћење квалитета студијских програма и примене релевантних корективних мера у циљу њиховог сталног унапређења;
6. Вршити упознавања студената са специфичностима везаним за израду дипломских радова из релевантних научних области;
7. Дати детаљнији опис исхода учења и поставити на интернет страници Факултета информације о студијским програмима на страном језику;
8. У наредном периоду потребно је преиспитати спецификације свих предмета, модула и студијских програма у целини, са тежиштем на прецизнијем дефинисању исхода учења и компетенција.
9. Препоручује се даље континуирано праћење реализације студијског програма, као и да се сходно томе, где постоји потреба, редифинише студентско оптерећење изражено у ЕСПБ.
10. Потребно је континуирано вршити анализу проходности на сваком предмету и благовремено предузимати корективне мере. У дискусијама треба стално разматрати мере за повећање недовољне излазности на испите.
11. Резултати студентских анкета треба да буду више вредновани у процесу обезбеђења квалитета студијског програма. Анкете треба да буду анализирани и у складу са њима спровођене корективне мере, при чему су од изузетне важности повратне информације од дипломираних студената и послодаваца.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака у вези са стандардом 4, и то:

- формално-правни поступци за одобравање студијских програма,
- поступци за измену и допуну студијских програма (у складу са 5. и 6. страницом документа НАТ-а Општа упутства о поступку акредитације (видети на сајту: <https://www.nat.rs/akreditacija/>) у вези са Извештајем о свим изменама у установи у електронској форми (крајњи рок достављања НАТ-у 31.12. текуће године).
- поступци за праћење успешности реализације студијских програма и утврђивање одговорности за њихово унапређење,
- поступци за редовну и периодичну евалуацију студијских програма,
- поступци за успостављење склад између наставних метода, исхода учења и критеријума оцењивања и
- поступци за усклађивање наставних метода, исхода учења и критеријума оцењивања (методе наставе оријентисане ка учењу студената и систем оцењивања заснован на мерењу исхода учења).

Посебна пажња усмериће се да израда, измене и допуне студијских програма у потпуности квалитетно дефинишу и унапређују сврсисходност, постављене циљеве, предвиђене исходе учења, стицања компетенција и квалификација за одговарајући ниво националног квалификационог оквира за високо образовање, а тиме и за квалификационо оквир Европског простора високог образовања. Поред тога, у наредном периоду дефинисаће се упитници и вршити анкетање студената.

Показатељи и прилози за стандард 4:

Табела 4.0. SWOT анализа

Табела 4.1. Листа свих студијских програма који су акредитовани на високошколској установи од 2011. године са укупним бројем уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне 2 школске године

Табела 4.2. Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма. Ови подаци се израчунавају тако што се укупан број студената који су дипломирали у школској години (до 30.09.) подели бројем студената уписаних у прву годину студија исте школске године. Податке показати посебно за сваки ниво студија.

Табела 4.3. Просечно трајање студија у претходне 3 школске године. Овај податак се добија тако што се за студенте који су дипломирали до краја школске године (до 30.09.) израчуна просечно трајање студирања. Податке показати посебно за сваки ниво студија.

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

Опис

Квалитет наставног процеса на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу. Факултет обезбеђује квалитет наставног процеса на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја у складу са међународно прихваћеним документима у области високог образовања за одговарајући степен студија, Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцену квалитета, Правилником о стандардима за спољашњу проверу квалитета и Правилником о стандардима за акредитацију, Стратегијом обезбеђења квалитета, Правилником о обезбеђењу квалитета, Правилником о правилима докторских академских студија, Правилником о докторским студијама на Универзитету, Правилником о оцењивању предиспитних и испитних обавеза студената, Правилником о начину и поступку самовредновања и другим актима Универзитета у Београду и Факултета.

Квалитет наставног процеса на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја обезбеђује се кроз континуирано осавремењавање курикулума и садржаја предмета најновијим научним сазнањима, примену одговарајућих стратегија, техника и метода интерактивне наставе које подстичу креативно размишљање студената, укључивањем одговарајућих примера у наставу. На тај начин се обезбеђује реализација исхода учења, студијски истраживачки рад, професионални рад наставника и сарадника, доношењем и поштовањем планова рада по предметима сваке године, као и праћењем квалитета наставе и предузимањем потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу. Према Правилнику о правилима докторских академских студија и Правилнику о докторским студијама на Универзитету, Правилником о оцењивању предиспитних и испитних обавеза студената наставници и сарадници током извођења предавања и вежби и оцењивања стечених компетенција студената се обавезују да поступају професионално и имају коректан однос према студентима.

План и распоред наставе на студијском програму докторских студија из Агроекономије и руралног развоја реализују се у складу са прилогом 5.2. у коме су описане процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана. План и распоред наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја усклађени су са потребама и могућностима студената, познати су пре почетка одговарајућег семестра и доследно се спроводе. На седницама Већа Катедри обезбеђује се да се на сваком на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, пре почетка семестра, донесе и учини доступним студентима план рада који се објављује на web-сајту, интерној мрежи Факултета, огласним таблама или у штампаном облику.

План рада на предметима укључује:

- основне податке о предмету: назив, година, број ЕСПБ, услови;
- циљеве предмета;
- садржај и структуру предмета;
- план и распоред извођења наставе;
- начин оцењивања на предмету;
- уџбенике, односно обавезну и допунску литературу; и
- податке о наставницима и сарадницима на предмету.

Спровођење плана наставе, као и планова рада на појединачним предметима на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја систематски се прати и анализира на седницама Већа катедри и Наставно-научног већа Института и Факултета и предузимају корективне мере уколико дође до одступања. Такође се на седницама Већа катедри и Наставно-научног већа Института и Факултета систематски прати, анализира и оцењује квалитет наставе на појединачним предметима и предузимају корективне мере за његово унапређење. Све наведене активности се реализују на основу годишњег плана рада Поткомисије за контролу и осигурање квалитета наставе у оквиру Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета.

Факултет врши редовну евалуацију своје политике и процедура везаних за запошљавање и избор наставног кадра. Редовно се врше праћење и евалуација квалитета и компетентности наставног кадра. Ово посебно важи за процедуре избора, именовања, процене, развоја и промоције кадра. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника на студијском програму на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја наведен је у Прилогу 5.3а.

Значајан допринос обезбеђењу квалитета наставног процеса дају наставници који су учествовали на бројним европским пројектима из области унапређења високог образовања као што су Tempus (7) и WUS (6) пројекти што се може видети на web-сајту Факултета, као и њихово учешће на курсевима из свих домена савремене универзитетске наставе (методе активне наставе/учења, експертска колегијална контрола наставе, драмске вештине у настави на универзитету, коришћење интерактивних електронских учила/програма, методе обезбеђења и контроле квалитета, менторски рад и управљање у академској заједници).

Ови курсеви, који држе експерти Образовног форума, као и експерти са стране из свих поменутих области, је са успехом завршило више 30 наставника Факултета. У оквиру пројекта под насловом Building capacity of Serbian Agricultural Education to link with Society (CaSA), чији је координатор Универзитет у Београду - Пољопривредни факултет, који је намењен изградњи капацитета Пољопривредних факултета у Србији за унапређење наставничких (педагошких) компетенција и професионалног усавршавања (стручних компетенција) наставника стручних предмета средњих пољопривредних школа и саветодаваца пољопривредних саветодавних служби обуку је завршило 18 наставника и сарадника са Пољопривредног факултета. Поред тога, неколико наставника је завршило RAHES (TEMPUS Joint European Project CD_JEP-18069-2003 "Реформа пољопривредног високог образовања у СЦГ" RAHES) и TRAIN (Teaching and Research for Academic Newcomers; <http://train.bg.ac.rs/index.php>) програме за унапређење наставничких (педагошких) компетенција и професионалног усавршавања.

Садржаји курикулума, наставне методе, циљеви студијског програма и исходи учења

Садржаји курикулума као и наставне методе за његову примену одговарају постизању циљева студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и његових исхода учења. У табели 5.1. приказан је распоред предмета по семестрима и годинама студија на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Табела 5.1. Распоред предмета по семестрима и годинама студија

Р.бр.	Шифра предмета	Назив предмета	Семестар	Статус предмета	Активна настава			ЕСПБ
					П	СИР	ОСТАЛО	
ПРВА ГОДИНА								
1.	КМА	Квантитативне методе у агробизнису	I	Обавезни	10	5	0	15
2.	СТЕ□	Савремене теорије економског развоја	I	Обавезни	10	5	0	15
3.		<i>Изборни блок 1</i>	<i>II</i>	<i>Изборни</i>	<i>10</i>	<i>5</i>	<i>0</i>	<i>15</i>
	МИЕП	Методе истраживања у економици пољопривреде и руралном развоју	II	Изборни				
	МИМА	Методе истраживања менаџмента у агробизнису	II	Изборни				
	МИАФ	Методе истраживања у аграрним финансијама и пословању	II	Изборни				
4.	ДД1 НИР	Докторска дисертација НИР	II	Изборни	0	5	0	5
5.	ДД1 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	II	Обавезни	0	0	10	10

Укупно часова активне наставе и бодова на години				30	20	10	□0	
ДРУГА ГОДИНА								
		<i>Изборни блок 2¹</i>	<i>III</i>	<i>Изборни</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>0</i>	<i>15</i>
	ЕПРЕ	Економика заштите природних ресурса и животне средине	III	Изборни				
	АРП	Аграрна и рурална политика □	III	Изборни				
	ПОС	Пословни системи у пољопривреди	III	Изборни				
	СУР	С □ стратегијско управљачко рачуноводство у агробизнису	III	Изборни				
6.	ИТА	Истраживање тржишта и агромаркетинг	III	Изборни				
	СИП	Системи пољопривредне производње	III	Изборни				
	УТИ	Управљање трошковима и инвестицијама у агробизнису	III	Изборни				
	А □ П	Анализа □ понашања потрошача пољопривредних и прехранбених пр □ извода	III	Изборни				
7.		<i>Изборни блок 3</i>	<i>IV</i>	<i>Изборни</i>	<i>5</i>	<i>5</i>	<i>0</i>	<i>15</i>

¹ Студент бира и полаже два предмета из уже научне област из изборног блока 2

	РУРС	Рурална социологија	IV	Изборни				
	РУЕК	Рурална економија	IV	Изборни				
	ПРОМ	Пројект менаџмент	IV	Изборни				
	МТП	Меѓународни маркетинг и трговина пољопривредно-прехранбеним производима	IV	Изборни				
	САПР	Светска пољопривреда и прехранбена сигурност	IV	Изборни				
	СМА	Стратегијски менаџмент у агробизнису	IV	Изборни				
	ИОП	Инвестиције у одрживој пољопривреди	IV	Изборни				
	ПВП	Процена вредности пољопривредних предузећа	IV	Изборни				
8.	ДД2 НИР	Докторска дисертација НИР	IV	Изборни	0	10	0	5
9.	ДД2 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	IV	Обавезни	0	0	10	10
Укупно часова активне наставе и бодова на години					15	25	10	60
ТРЕЋА ГОДИНА								
10.	ДД3 НИР	Докторска дисертација НИР	V	Изборни	0	20	0	20

11.	ДД3 ИО	Докторска дисертација – израда и одбрана	V	Обавезни	0	0	10	10
12.	ДД4 НИР	Докторска дисертација НИР	VI	Изборни	0	20	0	15
13 □	ДД4 ИО	Докторска дисертација □ – израда и одбрана	VI	Обавезни	0	0	10	15
Укупно часова активне наставе и бодова на години					0	40	20	60
Укупно часова активне наставе и бодова у студијском програму					45	85	40	180

Настава на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја је интерактивна, обавезно укључује примере из праксе, подстиче студенте на размишљање и креативност, самосталност у раду и примену стечених знања. Предметни наставници обавезно врше упознавање студената са садржајем наставних предмета студијског програма.

Облици остваривања наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја су: предавања, научно истраживачки рад, семинари, семинарски радови, презентације, пројекти, консултације, колоквијуми, тестови, менторски рад, учешће студената у стручном и научном раду и други облици у складу са студијским програмом.

Поред утврђеног садржаја предмета на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, предавања могу садржати и нова научна и стручна сазнања и анализу актуелних питања која су у вези са утврђеним садржајем предмета.

Презентација је усмено излагање рада припремљеног на задату тему и по правилу уз коришћење рачунара. Пројекат је посебан рад припремљен према унапред утврђеном пројектном задатку. Семинари су облик наставе у коме студенти, под вођством руководиоца семинара, активно обрађују одређено наставно градиво, које студенти унапред припремају.

Циљ семинара је да се дубље и критички разматрају неки тематски садржаји, да се студенти упознају са начинима критичког размишљања и закључивања у одређеним научним областима. Семинари могу бити проблемски, уз видео или компјутерске симулације, итд.

Консултације су облик наставе у коме наставник у непосредном контакту са студентом, појашњава студенту сложене делове градива и пружа помоћ у разрешавању одређених проблема и пружа помоћ при изради пројеката, семинарских и завршних радова. Консултације су индивидуалне, али по потреби могу бити и групне, и тада имају за циљ да се студенти стимулишу на рад. Консултације обављају наставници.

Колоквијуми су облик наставе на којима студенти самостално обрађују одређене задатке ради провере стечених знања из пређеног градива. Колоквијуми могу бити усмени, писмени, практични или комбиновани.

Семинарски радови су облик наставе у коме студенти обрађују одређене проблеме из пређеног градива и стичу знања из методологије обављања научно-истраживачког рада у одређеној области. Циљ семинарског рада је увођење студената у научно-истраживачки рад.

Испити на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја су усмени или усмени и писмени, у складу са студијским програмом. Испити се полажу пред предметним наставником и/или комисијом.

Завршни рад на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја је самостални рад студента из одређених тема чија израда и одбрана се врши на крају студијског програма. Ови радови представљају резултат самосталног, стручног и истраживачког рада студента којим се уз примену одређене методологије систематизују постојећа и даје допринос новим сазнањима.

На студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја студенти стичу опште и предметно-специфичне способности у функцији квалитетног обављања стручне делатности у области агроекономије и руралног развоја, а које су детаљно описане у стандарду 4.

По завршетку докторског студијског програма из Агроекономије и руралног развоја образују се докторанти способни за научноистраживачки рад и примену научних достигнућа и нових технологија у научној области агроекономије и руралног развоја.

Поред тога, завршетком ових студија, студент стиче могућност примене продубљеног знања, разумевања и способности усвојених током докторских студија, за успешно решавање сложених проблема у новом или непознатом окружењу, посебно у ужој научној области из области агроекономије и руралног развоја.

Стечено знање даје могућност за рад у истраживачким институтима, центрима и факултетима, који припадају научном пољу, и на тај начин омогућавају студентима даљи професионални развој у науци, образовању, привреди и јавном сектору.

Усклађеност различитих типова курсева и исхода учења

Студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, формиран је у складу са принципима дефинисаним Законом о високом образовању, као и болоњском декларацијом.

Циљ студијског програма је да омогући студентима стицање најновијих научних и стручних знања и вештина из области агроекономије и руралног развоја .

Услов за упис студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја испуњавају кандидати који су остварили обим студија од најмање 300 ЕСПБ бодова на основним академским и мастер академским студијама, као и на основу оствареног успеха у току студија на нижим нивоима и провере њиховог знања, склоности и способности.

За упис на докторске академске студије неопходно је познавање бар једног страног језика које утврђује високошколска установа. Врста знања, склоности и способности које се проверавају при упису на докторске студије као и начин те провере објављују се у конкурс који расписује Сенат универзитета, а на предлог Наставно-научног већа факултета.

На докторске студије студијског програма Агроекономија и рурални развој може се уписати лице које има претходно завршене мастер академске студије (минимум 300 ЕСПБ), затим специјалистичке академске студије и последипломске-магистарске студије које је организовао Одсек за агроекономију, завршене по претходном закону на Пољопривредном факултету и просечном оценом у току студија најмање 8 (осам).

На докторске студије могу да се упишу и лица која не испуњавају напред наведене услове, тј. кандидати који нису завршили факултет, студијски програм/модул основних и мастер академских студија одговарајући за наставак студија на одређеном студијском програму/модулу, полажу допунске испите из највише 3 уже стручна предмета које одређује надлежни стручни орган Факултета, а у складу са Статутом факултета. Студенти полажу допунске испите пре полагања предмета предвиђених студијским програмом.

Страни држављанин може се уписати на студијски програм докторских академских студија под истим условима, и приликом пријављивања на Конкурс подноси нострификовану диплому о завршеним студијама и оствареном броју ЕСПБ бодова.

Остали ближи подаци о условима уписа на ове докторске студије дефинисани су одговарајућим актом о докторским студијама, а у складу са Статутом факултета. Рангирање кандидата по конкурс утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на претходно завршеним студијама и сродности структуре студијских програма, а у оквиру броја пријављених кандидата у складу са утврђеном квотом за упис.

Студије се састоје из два обавезна предмета који су од општег значаја за научноистраживачки рад и четири изборна предмета (од понуђених 19) које студент бира у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. Настава се изводи кроз семестре, при чему два семестра чине академску годину. Укупан број ЕСПБ по семестру је 30, а за академску годину 60. Укупно трајање студија је 3 година (6 семестара), за које време студент треба да оствари најмање 180 ЕСПБ, укључујући ту и бодове за докторску дисертацију.

У првом семестру студент слуша и полаже два обавезна предмета. У другом семестру полаже један од укупно понуђена три изборна предмета, методолошког карактера. У трећем семестру студент слуша и полаже два од укупно понуђених осам изборних предмета, и то у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. У четвртном семестру студент слуша и полаже један предмет од укупно понуђених осам изборних предмета у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. На завршној години студија студенти докторских студија имају активну наставу у виду студијско истраживачког рада који је непосредно у функцији израде докторске дисертације.

Листа обавезних и изборних предмета, са оквирним садржајем, начин извођења студија - бодовну вредност сваког предмета исказану у складу са европским системом преноса бодова, вредност докторске дисертације исказану у ЕСПБ, као и предуслови за упис појединих предмета или групе предмета приказани су детаљно у оквиру структуре и курикулума студијског програма. Програми свих предмета на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја су дефинисани тако да приказују савремена научна и стручна достигнућа из дате области, али на начин да су прихватљиви и применљиви за овај ниво високог образовања.

Студент који заврши студијски програм Агроекономија и рурални развој, одбрани докторску дисертацију и стекне 180 ЕСПБ бодова, стиче академски назив доктор наука-агроекономске науке.

Студенти могу изабрати један или два предмета из других студијских програма на истом степену студија. Предмети који се бирају из других студијских програма морају доприносити стицању компетенција студената које су од значаја за стицање предметно-специфичних способности у функцији квалитетног обављања стручне и научне делатности. Начин и поступак је уређен одговарајућим општим актом.

Ради реализације мобилности студенти могу бирати уместо изборних предмета на студијском програму који похађају обавезне и изборне предмете из одговарајућих степена студија упоредивих и акредитованих студијских програма у Европском образовном простору и ван њега. Начин и поступак је уређен одговарајућим општим актом.

Студенти могу прелазити са других студијских програма у оквиру истих или сродних области студија у складу са релевантним прописима који регулишу високо образовање. Могућност преласка студената са других студијских програма зависи од просторних и кадровских могућности факултета, као и од релевантности стечених предметно-специфичних компетенција током студија за сврсисходно укључивање студената у наставни процес. Начин и поступак је уређен одговарајућим општим актом.

Стицање активних компетенција наставника

На предлог Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета Факултет подстиче стицање активних компетенција наставника у области образовања, типичних за научну област економских наука и научно поље друштвено-хуманистичких наука, као и стицање стручних компетенција тиме што обезбеђује наставницима перманентно образовање и усавршавање путем предавања и семинара о побољшању предавачких, педагошких и научно - истраживачких способности (о методологији интерактивне наставе, научно-истраживачког рада, постављању експеримената, анализи резултата, прикупљању и анализи литературе, писању радова за објављивање у домаћим и међународним часописима, а нарочито у часописима са SCI листе), студијских боравака, специјализација, учешћа на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, учешћа у националним пројектима (писање пројеката за научне, технолошке, националне и иновационе пројекте) и међународним пројектима (пројекти ЕУ).

На основу записника о раду Већа Катедри, Наставно-научних већа Института, Наставно-научног већа Факултета и Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета и самовредновање и на основу њих сачињених годишњих извештаја уочава се да се на одговарајућим седницама континуирано разматра стицање активних компетенција наставника у области образовања типичних за научну област и научно поље, као и стицање одговарајућих стручних компетенција. У оквиру годишњег извештаја о раду КОПУК-а описан је начин стицање активних компетенција наставника типичних за високошколску установу, као и стицање стручних компетенција.

Доступност и реализација плана рада на предметима и регуларност распореда наставе

Регуларност распореда наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја се остварује сачињавањем распореда часова предавања, НИР и других облика наставе пре сваког семестра и праћењем реализације током семестра од стране продекана за наставу. Као критеријум за сачињавање распореда узима се равномерна оптерећеност часовима предавања током дана и седмице.

Према Правилнику о правилима докторских академских студија и Правилнику о докторским студијама на Универзитету, предметни наставник је дужан да у првој недељи наставе упозна студенте са садржајем предмета, динамиком извођења, методама рада, предиспитним обавезама студената, начином одржавања испита, начином оцењивања, структуром укупног броја поена и начином формирања оцене, литературом и другим неопходним информацијама. Наставници су дужни да обезбеде два термина недељно у трајању од најмање једног часа за консултације са студентима и да обавештење о тим терминима истакну испред свог кабинета, односно, на огласној табли пре почетка семестра.

План рада на свим предметима на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја разматра се на седницама Катедри пре почетка семестра. У њему су дати садржај (програм) предмета (основне области), исходи учења предмета, распоред наставе по недељама, облици наставе и начин њиховог вредновања, предиспитне обавезе студената, списак области и питања за испит, попис литературе за учење и полагање испита, начин полагања испита, испитни рокови, остале важне чињенице за уредно извођење наставе, структура укупног броја поена и начин формирања оцене (начин вредновања предиспитних и испитних обавеза, елементи стицања поена током наставе и на завршном испиту), структура укупног броја поена и начин формирања оцене, утврђивање коначне оцене и обавештење о терминима консултација, колоквијума, тестова и испита.

На основу резултата анкета студената путем упитника према Правилнику о начину и поступку самовредновања (Анкете студената о квалитету наставног процеса) и анализе успешности студирања на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја на седницама Већа Катедри, Наставно-научног већа Института и Наставно-научног већа Факултета посебно се упозоравају наставници који се не придржавају плана рада на предмету или не постижу одговарајући квалитет предавања на потребу побољшања и обезбеђује им се потребно усавршавање путем радионица на којима се наставници информишу о дефинисању исхода учења, методама наставе и методама оцењивања.

Спровodeћи стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса Пољопривредни факултет прати квалитет наставног процеса, вредновања студената, успешност студирања студената у целини и на појединачним предметима, као и квалитет ресурса, простора, опреме и уџбеничког материјала на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Квалитет наставног процеса на студијском програму докторских студија из Агроекономије и руралног развоја као што је већ наглашено, обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

У реализацији ових активности значајну улогу има анкетирање на основу Упитника о вредновању наставе на предмету, Упитника о вредновању испита, Упитника о вредновању наставе, студијских програма и услова рада од стране студената, Упитника о вредновању студијског програма од стране свршених студената по завршетку студија. Факултет систематски прати спровођење плана наставе, као и планова рада на појединачним предметима и предузима корективне мере уколико дође до одступања.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе ([табела 5.0.](#)) Факултет је анализирао и квантитативно оценио следеће елементе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја:

1. Компетентност наставника и сарадника;
2. Доступност информација о терминима и плановима реализације наставе;
3. Интерактивно учешће студената у наставном процесу;
4. Доступност података о студијским програмима, плану и распореду наставе.
5. Избор метода наставе и учења којима се постиже савладавање исхода учења
6. Систематско праћење квалитета наставе и корективне мере.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 5:

На Наставно-научном већу Факултета размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 5 у вези са студијским програмом докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Дефинисати акциони план за систематско праћење квалитета наставе и предвидети превентивне и корективне мере;
2. Вршити редовну едукацију, обуку и усавршавање наставника за примену нових савремених интерактивних метода наставе;
3. Потребно је систематизовано објављивање података о студијском програму, плану и распореду наставе у различитим облицима, нарочито у електронском облику;
4. Вршити редовно ажурирање промена и доступности података о плану рада на појединим предметима на интернет страници Факултета;
5. Систематично стимулисати студенте на активно учешће у настави.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 5 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака, и то:

1. поступка која обезбеђује доступност и реализацију плана рада на предметима, као и регуларност реализације распореда наставе и

2. поступка за праћење квалитета наставног процеса у оквиру Катедре, Наставно-научног већа Института и Наставно-научно већа Факултета.

У суштини, у стандарду 5 посебна пажња биће усмерена на то да се студијски програми реализују на начин који подстиче студенте на преузимање активне улоге у остваривању процеса учења и да вредновање студената одражава такав приступ.

Учење и поучавање усмерени на студента имаће важну улогу у подстицању мотивисаности, саморефлексије и ангажмана студената у процесу учења. То подразумева пажљиво осмишљавање студијских програма и њиховог извођења, као и вредновања исхода учења.

Показатељи и прилози за стандард 5:

Табела 5.0. SWOT анализа

Прилог 5.1. Анализа резултата анкета студената о квалитету наставног процеса-није применљиво

Прилог 5.2. Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе.

Прилог 5.3. Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника

[стандарди](#)

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентно усавршавање и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

Опис

Број наставника према документацији за акредитацију из 2020. године одговара потребама за реализацију свих активности на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. У настави и научним активностима у моменту самовредновања учествује 10 редовних професора, 5 ванредних професора и 6 доцента. Научне и стручне квалификације наставног особља на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја одговарају области економских наука у пољу друштвено-хуманистичких наука као и нивоу њихових задужења. Квалитет наставника на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, креирањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и провером квалитета њиховог рада у настави, научно-истраживачком и стручном раду.

Пољопривредни факултет - Универзитета у Београду је у потпуности осигурао да наставу на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја изводи квалификовано и компетентно наставно особље. Поступак и услови за избор наставника утврђују се унапред, јавни су и доступни оцени стручне и шире јавности. Овај поступак и услови су предмет периодичне провере и усавршавања у складу са Законом о високом образовању. Факултет врши редовну евалуацију своје политике и процедура везаних за запошљавање и избор наставног особља на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Редовно се врше праћење и евалуација квалитета и компетентности наставног особља на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Ово посебно важи за процедуре избора, именовања, процене, развоја и промоције наставног особља. У прилогу је дата документација која сагледава испуњење ових захтева. Факултет поседује програм развоја кадра и за ту сврху обезбеђује одговарајућа средства за све студијске програме. Спроводи се дугорочна политика квалитетне селекције младих кадрова и њиховог даљег напретка, као и различите врсте усавршавања.

На студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја се систематски прати, оцењује и подстиче научна, истраживачка и педагошка активност наставника. Обезбеђује се перманентна едукација и усавршавање наставника, путем студијских боравака, специјализација, учешћа на научним и стручним скуповима. Професионални развој кадра постиже се организовањем семинара по типу "едукација едукатора". Факултет има план развоја хуманих ресурса за академско, техничко и административно особље, које учествује у реализацији студијског програма докторских студија из Агроекономије и руралног развоја, као и обезбеђене предуслове и прилике за континуирану едукацију. У плану развоја подржава се комуникација између академског особља и релевантних професионалних удружења.

Факултет се приликом избора наставника у звања на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја придржава прописаних поступака и услова путем којих оцењује научно-истраживачку и педагошку активност наставника.

Процеси именовања и избора у звања транспарентно су регулисани и документовани. При избору и унапређењу наставно-научног и стручног кадра посебно се вреднује повезаност рада у образовању са радом на пројектима у другим областима привредног и друштвеног живота, као и релевантност педагошких компетенција наставника.

Пољопривредни факултет има дефинисане критеријуме за избор наставног кадра на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. За избор у звање наставника Факултет обезбеђује да се доследно примењују критеријуми који се односе на научно-истраживачки и стручни рад који су у складу са препоруком Националног савета за високо образовање. Ови критеријуми су описани у одговарајућим одредбама Закона о високом образовању, Статута Универзитета у Београду, Статута Пољопривредног факултета, Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, Правилника о допуни правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, Правилника о изменама и допунама правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду, Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, Правилника о студентском вредновању педагошког рада наставника и сарадника Универзитета у Београду, Правилника о уређењу дела поступка избора у звања и заснивања радног односа наставника и начину и поступку избора у звања и заснивања радног односа сарадника Пољопривредног факултета и Правилника о организацији и систематизацији радних места Пољопривредног факултета.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе установа је анализирао и квантитативно оценила следеће елементе у студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја:

1. Јавност поступка и услова за избор наставника и сарадника;
2. Усаглашеност поступка избора са предлогом критеријума Националног савета за високо образовање;
3. Систематско праћење и подстицање педагошких истраживачких и стручних активности наставника и сарадника;
4. Дугорочну политику селекције наставничког и истраживачког подмлатка;
5. Обезбеђење перманентне едукације и усавршавања;
6. Повезаност образовног рада са истраживањем на пројекту и радом у привреди;
7. Вредновање педагошких способности;
8. Вредновање истраживачких способности;
9. Уважавање мишљена студената о педагошком раду наставника и сарадника.

Анализирани елементи су приказани у табели [7.0. SWOT анализа](#).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 7:

На основу урађене SWOT анализе на Наставно-научном већу Факултета усвојене су следеће мере и активности у вези Стандарда 7:

1. Допунити поступке и услове за избор наставника;
2. Предложити допуну критеријума Националном савету за високо образовање и дефинисати сопствене специфичне научне и педагошке критеријуме;
3. Увести сврсисходне процедуре за систематско праћење и подстицање педагошких истраживачких и стручних активности наставника;
4. Дефинисати дугорочну политику селекције наставничког и истраживачког подмлатка;
5. Дефинисати систематско увођење обука и тренинга за унапређење истраживачких компетенција младих наставника;
6. Дефинисати нове курсеве за перманентну едукацију и усавршавање наставника;
7. Континуирано пратити повезаност образовног рада са истраживањем на пројекту и радом у привреди;
8. У акционом плану побољшања квалитета уврстити део за систематично вредновање истраживачких способности наставника;
9. Унапредити упитник за сагледавање мишљења студената о педагошком раду наставника.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 7 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака за обезбеђење, праћење и унапређење квалитета наставника и сарадника који обухватају избор, критеријуме унапређења, именовања, процену, развој и промоцију кадрова. Посебна пажња усмериће се на унапређење компетенција наставника и сарадника, нарочито њихових педагошких, предузетничких и дигиталних компетенција, примени праведних и транспарентних процеса запошљавања и развоја наставног особља. При томе ће се имати у виду да растућа разноликост студентске популације и већа усмереност на исходе учења захтевају учење и поучавање усмерено на студента, због чега се мења и улога наставног особља.

Показатељи и прилози за стандард 7:

[Табела 7.0.](#) SWOT анализа

[Табела 7.1.](#) Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

[Табела 7.2.](#) Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи (радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору)

[Прилог 7.1.](#) Правилник о избору наставника и сарадника

[Прилог 7.2.](#) Однос укупног броја студената (број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма) и броја запослених наставника на нивоу установе

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

Опис

Квалитет студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста. Сагласно основним задацима и циљевима Пољопривредни факултет утврђује услове за упис студената и на основу тога врши избор кандидата за студије.

Предлог броја студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја усваја Наставно-научно веће и упућује Универзитету у Београду. Факултет расписује конкурс за упис на студије и обезбеђује потребне услове студентима за успешно савладавање студијских програма. Конкурс за упис објављује Универзитет у Београду преко средстава јавног информисања, на сајту Универзитета, а конкурс се објављује и на интернет страници Факултета. Конкурс садржи: број студената за студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, услове за упис, мерила за утврђивање редоследа кандидата, поступак спровођења конкурса, начин и рокове за подношење жалбе на утврђени редослед, као и висину школарине коју плаћају студенти чије се студирање не финансира из буџета.

Пољопривредни факултет обезбеђује потенцијалним и уписаним студентима на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја све релевантне информације и податке који су повезани са њиховим студијама, као и све потребне услове студентима за успешно савладавање студијског програма. Информатор Пољопривредног факултета садржи све неопходне информације везане за конкурс за упис на докторске академске студије, као и податке о расположивим студијским програмима. Кандидати су у могућности да све информације везане за упис прате и на веб страници Факултета као и на друштвеним мрежама (Facebook, Instagram и сл.; информације се редовно ажурирају, што омогућава динамично праћење целокупне процедуре уписа), а на којој се налазе и детаљне информације о студијском програму.

Број студената који факултет уписује на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја је усклађен са кадровским, просторним и техничко-технолошким могућностима.

Кандидати који конкуришу за упис на студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, поред завршених мастер академских студија, треба да имају укупну просечну оцену на основним и мастер студијама најмање осам. Редослед кандидата за упис у прву годину докторских студија утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним и мастер академским студијама, дужине студирања на основним и мастер студијама, и на основу остварених научних резултата у складу са општим актом Универзитета.

При утврђивању ранг листе предност имају кандидати са директном проходношћу за упис и већом просечном оценом. Кандидати који долазе са сродних факултета дужни су да полажу допунске испите (најмање два, а највише четири предмета уже струке које одређује одговарајуће веће катедре), ако је то прописано студијским програмом. Страни држављани могу да се упише на Факултет под истим условима као и домаћи држављани.

Кандидати који нису завршили студијски програм, односно модул основних и мастер академских студија одговарајући за наставак студија на одређеном студијском програму/ модулу, полажу допунске испите из највише 3 уже стручна предмета које одређује надлежни стручни орган Факултета. Посебни услови објављују се у Конкурсу за упис на докторске студије на интернет страници: www.agrif.bg.ac.rs.

Кандидати могу освојити 100 бодова и то на основу опште просечне оцене и сродности структуре студијских програма. Под општом просечном оценом подразумева се просечна оцена са основних академских студија и мастер академских студија, помножена са 5. По овом основу кандидати могу стећи највише 50 бодова. На основу сродности структуре студијских програма кандидати могу стећи највише 50 бодова. За оцену сродности структуре студијских програма узимају се у обзир сви предмети претходно завршеног студијског програма. Оцену сродности структуре студијских програма врши надлежни стручни орган Факултета.

На студијске програме докторских академских студија могу се уписати:

- лица која имају завршене мастер академске студије, односно интегрисане студије са најмање 300 ЕСПБ бодова и општом просечном оценом од најмање 8 (осам) на основним академским и мастер академским студијама;
- лица која су према прописима који су важили до ступања на снагу Закона о високом образовању завршила основне студије и то са просечном оценом најмање 8 (осам) и уколико није другачије утврђено посебним условима уписа на одређени студијски програм.

Лица са звањем магистра наука која нису у складу са Законом одбранила докторску дисертацију могу се уписати на студијски програм докторских студија у складу са општим актом Универзитета.

На почетку сваког семестра на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја наставници у оквиру својих предмета, упознају студенте са структуром предмета и планом наставе, обавезама студената, начином провере знања и оцењивања.

На основу Правилника о правилима докторских студија Факултета и Правилника о докторским студијама на Универзитету у Београду јасно се може уочити да су методе оцењивања студената на свим предметима на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја тако конципиране да на одговарајући начин процењују исходе учења. Такође се на основу истих правилника уочава да су са пропозицијама оцењивања сви упознати на јасан и недвосмислен начин, као и да постоје механизми за процену и контролу процедура оцењивања. Студенти се оцењују помоћу унапред објављених критеријума, правила и процедура. Методе оцењивања студената и знања које су усвојили у току наставно-научног процеса усклађени су са циљевима, садржајима и обимом акредитовања студијског програма.

У зависности од природе и структуре предмета, тежи се што адекватнијој расподели поена које студенти могу стећи испуњењем предиспитних обавеза (током наставе) и на завршном испиту. Факултет обезбеђује коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студената (објективност, етичност и коректан однос према студенту). Факултет систематично прати и проверава оцене студената по предметима и предузима одговарајуће мере уколико дође до неправилности у дистрибуцији оцена (сувише високих или ниских оцена, неравномеран распоред оцена) у дужем периоду.

Правилником о о правилима докторских студија Факултета и Правилником о докторским студијама на Универзитету у Београду ближе се уређују правила студирања на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја која нису уређена Статутом Факултета и другим општим актима Универзитета у Београду и Факултета, права и обавезе наставника и студената у погледу провере знања студената, начин, поступак и друга питања везана за проверу знања студената, услови уписа на вишу годину студија и друга питања.

Инфраструктура за студенте (простор за рекреацију, клуб, студентска служба, библиотека, консултације и др.) у потпуности испуњава захтеве за реализацију наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја који важе за високошколске установе. Пољопривредни факултет-Универзитета у Београду обезбеђује одговарајући простор и опрему за квалитетно извођење свих облика наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Стандарди простора и опреме Факултета одговарају пољу друштвено-хуманистичких наука. Поред тога, Факултет обезбеђује простор за административне послове, и то одговарајуће канцеларије за потребе студентске службе.

Пољопривредни факултет има одговарајућу библиотеку снабдевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи ради испуњења основних циљева и задатака. Факултет има библиотеку снабдевену научном и стручном литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научно-истраживачком раду на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Пољопривредни факултет у Београду је повезан у Академску мрежу Србије (АМРЕС) оптичким гигабитним линком преко чворишта Рачунарског центра Универзитета у Београду (РЦУБ). На тај начин обезбеђена је стална интернет конекција. Студентима је на располагању и e-learning систем базиран на Moodle платформи. Намењен је студентима и наставницима као подршка у процесу извођења наставе. Интернет адреса платформе за учење на даљину је <http://cmoodle.agrif.bg.ac.rs> и тренутно има преко 4000 регистрованих корисника који прате 113 курсева.

На основу заступљености у Комисији за обезбеђење, проверу и унапређење активности, активности основаних студентских организација и Студентског парламента и учешћа у раду Наставно-научног већа Факултета учешће студената у процени услова и организације студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја је континуирано обезбеђено. Пољопривредни факултет прати и проверава пролазност студената по предметима и годинама студија на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и предузима корективне мере у случају сувише ниске пролазности или других неправилности у оцењивању.

На основу досадашњих анкета уочава се да се студентске процене квалитета студијског програма докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја раде углавном систематично, а да се резултати процене користе у оквиру мера за повећање квалитета наставе. На основу истих анкета уочава се да односи наставника и студената обезбеђују постизање образовних циљева.

Табела 8.1. Преглед броја студената по годинама студија на текућој школској години студијског програма докторских студија Агроекономија и рурални развој

Р. б.	Назив студијског програма и поље	Акредитован број студената за упис у прву годину	Стварно уписани у текућу школску годину (2020/21)			
			I	II	III	збир
Докторске студије						
1.	Агроекономија и рурални развој – ДХ	25	6	0	8	14

У текућој школској години (2020/21) укупан број стварно уписаних студената на све три године на докторске студије Агроекономија и рурални развој је мањи у односу на акредитовани број студената за упис у прву годину студија (Табела 8.1). Нико од студената није уписао другу, а највише је уписало трећу годину. На основу спроведене анализе биће донете одговарајуће превентивне и корективне мере како би се повећавао број стварно уписаних студената до следећег самовредновања.

Табела 8.2. Стопа успешности студената на студијском програму докторских студија Агроекономија и рурални развој

Р.б	Назив студијског програма и поље	*Број успешних студената	**Број уписаних у прву годину студија у генерацији успешних студената	*** % успешних студената
Докторске студије				
1.	Агроекономија и рурални развој – ДХ	0		

На студијском програму докторских студија Агроекономија и рурални развој није евидентиран ни један успешан студент (Табела 8.2), што указује на потребу утврђивања значајних корективних мера којима би се утицало на повећање броја успешних студената на овом студијском програму у периоду до наредног самовредновања. На седницама Комисије за обезбеђење квалитета и самовредновања донето је низ мера ради превазилажења слабе пролазности по предметима, годинама, као и у случају уочених неправилности у оцењивању на свим студијским програмима укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Ове мере су усвојене и на Наставно-научном већу Факултета. На почетку сваке школске године, наставници су у обавези да за своје предмете истакну термине у свим испитним роковима у којима студенти могу да полагају. Такође су све катедре, као и сва Наставно-научна већа института обавезана да врше анализу пролазности студената у свим испитним роковима и да утврде мере за повећање пролазности, при чему је нарочито инсистирано на увођењу што више усклађених термина за полагање испита у свим роковима. Поред тога, уведене су сталне консултације са студентима које ће обављати наставници на свим предметима нарочито у остваривању предиспитних обавеза. Међутим, у спровођењу наведених мера постоје пропусти на којима Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета и сва релевантна тела морају да систематски раде.

SWOT анализа

У оквиру стандарда 8. методом SWOT анализе установа је анализирао, квантитативно оценила и приказала (у [табели 8.0.](#)) следеће елементе:

1. процедуру пријема студената;
2. једнакост и равноправност студената, укључујући и студенте са посебним потребама;
3. рад на планирању и развоју каријере студената;
4. доступност информација о студијама;
5. доступност процедура и критеријума оцењивања;
6. анализу метода и критеријума оцењивања по предметима, програмима, годинама, уз корективне мере;
7. усклађеност метода оцењивања са исходима студијског програма;
8. објективност и принципијелност наставника у процесу оцењивања;
9. праћење пролазности студената по предметима, програмима и годинама, уз корективне мере;
10. студентско организовање и учествовање у одлучивању.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 8:

На Наставно-научном већу Факултета размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 8 и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Укључивање већег броја кандидата за упис на студијске програме у програме припремне наставе;
2. Стварање свих услова за студенте са посебним потребама;
3. Побољшање презентације Факултета, студијских програма, стандарда обезбеђења квалитета (поред истицања на интернет страници Факултета, студијске програме треба непосредно и у електронској форми представити потенцијалним кандидатима). Поред тога, потребно је истицати да акредитовани студијски програми омогућавају мобилност студената, што ће несумњиво унапредити промоцију факултета и допринети већој заинтересованости кандидата;

4. Унапређење праћења пролазности студената по предметима, студијским програмима и годинама;
5. Подржавање настојања студената за унапређење студентског организовања, укључивање већег броја студената у ван-наставне активности и рад студентских организација;
6. Организовање неопходних активности по питању планирања и развоју каријере студената у складу са Правилником о алумни удружења студената Пољопривредног факултета.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 8 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака, и то:

- поступка за пријем студената и унапређење праћења наставе и учења,
- поступка за оцењивање предиспитних и испитних обавеза (вредновање постигнућа) студената,
- поступка за праћење и проверавање пролазности студената по предметима, студијским програмима, годинама студирања и за предузимање корективних мера које високошколска установа доноси у случају сувише ниске пролазности по предметима, програмима, годинама студирања, као и у случају уочених неправилности у оцењивању и
- поступка за утврђивање узрока одустајања од студирања и доношење превентивних и корективних мера.

Посебна пажња усмериће се на обезбеђење услова и подршке неопходних за напредовање студената у њиховим академским каријерама што је најбољем интересу сваког појединог студента, студијског програма, система обезбеђења квалитета и високошколске установе у целини. Имаће се у виду обезбеђења поступака уписа, признавања и завршавања који одговарају сврси, нарочито када су студенти мобилни унутар и међу системима високог образовања.

Показатељи и прилози за стандард 8:

[Табела 8.0.](#) SWOT анализа

[Табела 8.1.](#) Преглед броја студената на студијском програму по годинама студија на текућој школској години

[Табела 8.2.](#) Стопа успешности студената. Овај податак се израчунава за студенте који су дипломирали у претходној школској години (до 30.09) а завршили студије у року предвиђеном за трајање студијског програма

[Табела 8.3.](#) Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове (60), (37-60) (мање од 37) за студијски програм по годинама студија – није применљиво

[Прилог 8.1.](#) Правилник о процедури пријема студената

[Прилог 8.1а.](#) Конкурс за докторске студије

[Прилог 8.2.](#) Правилник о оцењивању

[Прилог 8.2а.](#) Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту

[Прилог 8.2б.](#) Правилник о правилима докторских студија

[Прилог 8.2в.](#) Правилник о докторским студијама на Универзитету у Београду

[Прилог 8.3.](#) Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућих општих аката.

Опис

Пољопривредни факултет - Универзитета у Београду је усвојио општи акт о уџбеницима - Правилник о издавачкој делатности, уџбеницима и другој наставној литератури. Овим Правилником, у складу са Законом о публикацијама и Статутом Факултета, уређена је издавачка делатност Факултета: припремање, одобравање, издавање и употреба уџбеника и друге наставне литературе на Факултету, поступци за праћење квалитета и вредновање током употребе у наставном процесу, као и друга питања везана за издавачку делатност. У складу са одредбама Закона о обавезном примерку публикација и Правилника о достављању обавезног примерка електронских публикација депозитним библиотекама и њиховом коришћењу усвојено је одговарајуће Упутство.

Циљ издавачке делатности Факултета је да се студентима свих степена студија обезбеде основни уџбеници и допунска уџбеничка литература која ће на сигуран начин побољшати квалитет наставе и унапредити процес образовања на Факултету. Издавачка делатност Факултета обухвата издавање публикација за све видове стручног усавршавања. Програм издавачке делатности у области уџбеничке и приручне литературе доноси Наставно-научно веће Факултета на предлог Одбора за издавачку делатност. Већа катедри утврђују уџбеничку литературу коју студент може да користи за савладавање садржаја одређеног предмета сваке године. Наставни материјал може бити из интерног или екстерног извора. Интерни извори су они материјали чији су аутори бивши и садашњи професори Факултета, док се екстерни односе на уџбенике и другу литературу чији су аутори са друге високошколске установе у земљи или иностранству.

У складу са општим актом, Факултет прати, оцењује квалитет уџбеника, литературе и других учила на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја са аспекта квалитета садржаја (савременост, тачност), структуре (примери, питања, резиме), стила и обима (усклађеност са бројем ЕСПБ). Контролу квалитета врше рецензенти, катедра и одговарајућа Наставно - научна већа Института, као и Одбор за издавачку делатност. У току коришћења уџбеника, контролу квалитета врше и студенти кроз одговарајуће анкете у вези са оценама стања на појединачним предметима.

Уџбеници који се користе као извор наставне и испитне материје на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја које издаје Факултет, према Правилнику, морају поштовати одређене стандарде структуре. Свако поглавље, поред основног текста, треба да садржи:

- циљ поглавља или шта ће студент сазнати у њему или како ће проучавање поглавља допринети унапређењу знања и способности студента;
- резиме поглавља;
- питања за проверу знања или дискусију;
- пример, вежбу, симулацију, илустрацију, задатак, случај из праксе на почетку поглавља и/или крају поглавља и/или интегрисан у текст поглавља. Изузетак могу бити уџбеници на предметима на којима постоје збирке задатака, примера, случајева из праксе или други материјали који служе за вежбање студената;

- напомене;
- литературу и референце на један од три начина:
 - референце у фуснотама на свакој страни уз обавезну библиографију на крају поглавља или на крају уџбеника,
 - референце у енднотама на крају поглавља уз необавезну библиографију на крају уџбеника;
 - референце у заградама интегрисане у текст уз обавезну литературу у енднотама и необавезну библиографију на крају уџбеника.

Уџбеник, који издаје Факултет, према Правилнику, треба да садржи:

- предговор са циљевима, структуром и планом излагања у уџбенику.

Препоручује се да уџбеник који издаје Факултет, садржи:

- речник (дефинише главне појмове у уџбенику);
- индекс појмова;
- индекс имена.

Уџбеник мора бити јасан и разумљив студентима. Наставна материја у уџбенику мора бити изложена на начин који студент може лако разумети. Уџбеник мора бити логично структуриран. Делови, поглавља или друге целине морају бити заокружене и повезане, а њихов редослед мора бити логичан. Уџбеници и друга учила која не задовољавају стандард бивају побољшани или повучени из наставе и замењени квалитетнијим.

Просторије намењене за смештај библиотечног фонда, архивског и осталог електронског материјала, а нарочито студентске читаонице, смештене су у одговарајућем делу зграде како би студентима, наставном и ненаставном особљу и осталим корисницима пружиле адекватне услове за рад. Коришћење библиотеке и приступ њеном комплетном фонду обезбеђен је најмање 12 часова дневно. Пољопривредни факултет - Универзитета у Београду има библиотеку снабдевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи ради испуњења квалитетне наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Факултет има библиотеку снабдевену литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научно-истраживачком раду. Библиотека располаже са 203 библиотеке јединице из области из које изводи наставни процес, међу којима су основна наставна средстава (уџбеници, скрипта, збирке) и помоћна наставна средстава (приручници, енциклопедије, речници, атласи). Факултет обезбеђује покривеност свих предмета на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја одговарајућом уџбеничком литературом, училима и помоћним наставним средствима. Учила и помоћна наставна средства су расположиви у броју довољном да се обезбеди нормално одвијање наставног просеса на студијском програму докторских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Централна библиотека на Факултету обједињује литературу из свих области које се изучавају на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја као што су: Математика, Статистика, Социологија, Економија, Економика пољопривреде са задругарством, Маркетинг и тржите пољопривредно-прехранбених производа, Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава и Менаџмент и организација у пољопривреди.

Поред наставне литартуре библиотека Пољопривредног факултета располаже бројним публикацијама из области агрономије које помажу квалитетнијем образовању и високом нивоу информисаности о најновијим достигнућима у науци и струци како студената тако и наставног особља. Рад Библиотеке је регулисан Правилником о раду Библиотеке. Њиме је јасно утврђен поступак за набавку, пријем, инвентарисање и каталогизовање библиотечног фонда, неопходна обука наставника, сарадника и студената у циљу ефективног коришћења библиотеке и осталих информационих ресурса, начин коришћења библиотечног фонда, начин коришћења читаонице. На основу Правилника врши се периодично проверавање квалитета и унапређење библиотечких ресурса.

У библиотеци је у одговарајућем обиму заступљена страна литература и одговарајућем облику приступ истој за потребе реализације наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агрономије и руралног развоја. У библиотеци постоји база података о библиотечким јединицама у високошколској установи, одбрањеним специјалистичким радовима, магистарским тезама и докторских дисертацијама. За потребе својих корисника, библиотека има развијену међубиблиотечку сарадњу са другим библиотекама у земљи, а преко Народне библиотеке Србије и са библиотекама у иностранству. Информације о библиотечком материјалу, корисник може да добије уз стручну помоћ библиотекара.

Пољопривредни факултет - Универзитета у Београду повезан је у Академску мрежу Србије (АМРЕС) оптичким гигабитним линком преко чворишта Рачунарског центра Универзитета у Београду (РЦУБ). На тај начин обезбеђена је стална интернет конекција за потребе реализације наставе и учења на свим студијским програмима укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агрономије и руралног развоја. Локална рачунарска мрежа (LAN) садржи:

- преко 500 мрежних прикључних места (Cat 5e);
- 45 управљива L2 switch-а;
- 1 L3 switch;
- 2 firewall-а Cisco ASA 5100 и
- 52 Wi-Fi приступне тачке (AP).

Wi-Fi мрежом (Eduroam и CASA пројект) покривена је свака учионица, слушаоница, сала, амфитеатар и библиотека са свим читаоницама. Овом мрежом покривени су и сви главни улази и холови испред свих амфитеатара и учионица, укључујући и кафе клуб.

У оквиру физичке LAN инфраструктуре логички је распоређено 15 сервера под Windows и Linux оперативним системом са преко 800 активних десктоп и лаптоп рачунара регистрованих у MS Активном директоријуму, логички распоређених у 18 подмрежа. Студентима на студијском програму докторских студија из Агрономије и руралног развоја на располагању су рачунарске и наставничке учионице/лабораторије, као и инфопулт терминали:

- Статистичка лабораторија АЕКЛАВ (нова зграда, IV спрат) са 20 рачунара;
- Лабораторија агрономије Tempus CD_JEP_400067-2005 (нова зграда, IV спрат) са 16 рачунара;

- Студентски рачунарски центар (стара зграда, галерија) са 24 рачунара и принт сервером;
- Студентска читаоница - библиотека (нова зграда, V спрат - галерија) са 9 рачунара;
- Moodle учионица (нова зграда, V спрат - галерија) са 12 рачунара и
- Инфопулт терминал за студенте (хол факултета) са 4 рачунара.

Укупно студенти свих степена студија могу да користе 120 рачунара. У свим учионицама рачунари су повезани на мрежу факултета и имају сталан приступ интернету.

Студентима је на располагању и e-learning систем базиран на Moodle платформи. Намењен је студентима и наставницима као подршка у процесу извођења наставе. Интернет адреса платформе за учење на даљину је <http://cmoodle.agrif.bg.ac.rs> и тренутно има преко 4000 регистрованих корисника који прате 113 курсева. За време ванредне ситуације због коронавирусне пандемије уведена је online настава која је реализована поред коришћењем Moodle платформе, ZOOM, Microsoft Office 365, Google Classroom, Google Hangouts, Webex и Skype платформа.

На серверима факултета постављена је и Atutor платформа за учење на даљину, у оквиру Tempus пројекта. Интернет адреса платформе је <http://tempus.agrif.bg.ac.rs/learning>. Информациони систем библиотеке Пољопривредног факултета – Универзитета у Београду заснива се на 2 базе података: CDS/ISIS бази података, уз коришћење WINISIS софтвера за управљање и COBISS базе која чини саставни део ВБС. Систем тренутно чини девет рачунара за запослене на факултету и четири рачунара за раднике у библиотеци. Ови раунари формирају интранет мрежу библиотеке, која је истовремено део академске рачунарске мреже Универзитета у Београду, те путем ње Факултетр има приступ глобалној рачунарској мрежи – интернету. Путем интернета библиотека остварује сарадњу са Народном библиотеком Србије и њеним ресурсима. Библиотека је део Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку часописа (КОБСОН), тако да је наставницима и сарадницима доступно око 35000 наслова иностраних часописа, односно 22 издавача и сервиса. Библиотекари редовно посећују стручне семинаре у Народној библиотеци Србије и осталим центрима у земљи. Рад Библиотеке Пољопривредног факултета регулисан је Правилником о раду библиотеке.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе установа је анализира и квантитативно оценила елементе (који су приказани у [табели 9.0](#)):

- постојање општег акта о уџбеницима и поступање по њему;
- покривеност предмета уџбеницима и училима;
- структуру и обим библиотечког фонда;
- постојање информатичких ресурса (рачунара, софтвера, интернета, електронских облика часописа);
- број и стручну спрему запослених у библиотеци и другим релевантним службама;
- адекватност услова за рад (простор, радно време).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9:

На Наставно-научном већу Факултета размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 9 и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Дефинисати план континуираног рада на унапређењу квалитета уџбеника;
2. Унапредити издавачку делатност на Факултету и повећати мотивисаност наставног особља за издавање различитих облика материјала за наставу и учење;
3. Наставити умрежавање које омогућава квалитетнију искоришћеност информатичких ресурса;
4. Континуирано обогаћивати библиотечки фонд у складу са потребама студената, наставника и сарадника;
5. У рачунском центру вршити сталну имплементацију нових информационих и комуникационих технологија;
6. Континуирано унапређивати компетентност и мотивисаност запослених у библиотеци и другим релевантним службама; и
7. Набавити софтвер за евидентирање публикација запослених на Факултету, који би омогућио унос сопствених публикација, било да је реч о уџбеницима, монографијама, поглављима у књизи или нечем другом, односно унос свих научно-истраживачких резултата према критеријумима Министарства просвете, науке и технолошког развоја, са свим релевантним подацима (аутори, година публикације, категорија и наслов резултата).

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 9 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака за вредновање квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса.

Посебна пажња усмериће се на обезбеђење довољних и лако доступних ресурса за учење и подршку студентима. Имаће се у виду унапређење свих ресурса који варирају од физичких, као што су библиотеке, простор за рад или рачунарска опрема, до људских, у виду татора, ментора и других саветника. Такође ће се детаљније размотрити унапређење улоге помоћних служби у олакшавању мобилности студената унутар и између различитих система високог образовања.

Показатељи и прилози за стандард 9:

[Табела 9.0.](#) SWOT анализа

[Табела 9.1.](#) Број и врста библиотечких јединица

[Табела 9.2.](#) Попис информатичких ресурса

[Прилог 9.1.](#) Општи акт о уџбеницима

[Прилог 9.2.](#) Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници на студијском програму (са редним бројевима)

[Прилог 9.3.](#) Однос броја уџбеника и монографија (заједно) чији су аутори наставници на студијском програму са укупним бројем наставника на студијском програму

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

Опис

Квалитет управљања Факултетом и квалитет ненаставне подршке на Факултету је обезбеђен за све студијске програме укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и праћењем и провером њиховог рада у складу са Статутом Факултета и Законом о високом образовању. Детаљни описи организационе структуре и процедура система обезбеђења квалитета на Пољопривредном факултету дати су детаљно у анализи стандарда 3 код самовредновања високошколске установе. У истом стандарду наведене су организационе јединице и њихов делокруг рада, као и координација и контрола њиховог рада.

Студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја по питању наставне делатности припада Одсеку за агроекономију, а по питању научно-истраживачке и стручне делатности и Институту за агроекономију.

Одсек/институт за агроекономију има следеће катедре: Катедра за менаџмент у агробизнису; Катедра теорије трошкова, рачуноводства и финансија; Катедра за економику пољопривреде, тржиште и рурални развој; Катедра за статистику; Катедра за општу економску теорију, социологију, социологију села и пословно право. У оквиру Одсека/института за агроекономију запослено је два техничка сарадника и пет стручних сарадника у високом образовању које својим стручним и професионалним радом обезбеђује успешну реализацију студијских програма основних академских студија из Агроекономије, као и свих осталих основних задатака и циљева у оквиру Факултета.

У општем акту Факултета регулисане су основне надлежности, поступак и начин рада органа пословођења, органа управљања, Студентског парламента и стручних служби. Декан је орган пословођења Факултета. Декан има права и обавезе прописане Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета. Декану у раду помажу продекани у складу с одредбама Статута. Факултет има три продекана из реда наставника који су у радном односу са пуним радним временом на Факултету и то: за наставу, за науку и сарадњу са привредом и за финансије, као и једног студента продекана. Продекане из реда наставника бира Савет Факултета, тајним гласањем, на предлог декана, већином гласова од укупног броја чланова. Студента продекана бира Савет Факултета, на предлог Студентског парламента факултета, већином гласова од укупног броја чланова.

Ради разматрања и заузимања ставова о питањима из свог делокруга рада, као и договора о реализацији одлука органа управљања, декан формира Колегијум. Колегијум је саветодавно тело и чине га декан, продекани, директори института, директор ОДПФ "Радмиловац", председник Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета и секретар Факултета. Када је то потребно, декан може сазвати седницу Колегијума у проширеном саставу, када се на седницу позивају и шефови катедри и директор Централне лабораторије Пољопривредног факултета.

Колегијум доноси предлоге и препоруке. Пољопривредни факултет има организациону структуру и систем управљања који у потпуности обезбеђују остварење основних задатака и циљева. Овлашћења и одговорности органа управљања, стручних органа, као и студентског парламента утврђени су Статутом Факултета. Ради ефикаснијег извршавања делатности Факултета и остваривања што бољих резултата, а у складу са карактером и процесом рада, запослени на Факултету су организовани у следеће организационе јединице, које немају статус правног лица:

1. Наставни одсеци;
2. Институт;
3. Катедре;
4. Огледно добро;
5. Централна лабораторија Пољопривредног факултета;
6. Стручна служба.

По потреби се на Факултету могу образовати и друге организационе јединице које немају статус правног лица. Лабораторије које се образују ради обављања послова за које је потребна акредитација могу се образовати као посебна организациона јединица Факултета или као радна јединица у оквиру организационе јединице Централна лабораторија Пољопривредног факултета.

Наставна делатност Факултета обавља се у оквиру одсека. Сва питања наставне делатности одсека разматра и о њима одлучује Наставно-научно веће одговарајућег института.

На Факултету постоје следећи одсеци:

1. Одсек за ратарство;
2. Одсек за воћарство и виноградарство;
3. Одсек за хортикултуру;
4. Одсек за зоотехнику;
5. Одсек за мелиорације земљишта;
6. Одсек за фитомедицину;
7. Одсек за пољопривредну технику;
8. Одсек за прехранбenu технологију; и
9. Одсек за агроекономију.

У оквиру одсека, а у складу са студијским програмима одсека, реализују се одговарајући степени студија. Радом одсека руководи директор института.

За организовање и извођење научно-истраживаког рада и студија Факултет има следеће институте:

1. Институт за ратарство;
2. Институт за хортикултуру;
3. Институт за зоотехнику;
4. Институт за земљиште и мелиорације;

5. Институт за фитомедицину;
6. Институт за пољопривредну технику;
7. Институт за прехрамбену технологију и биохемију;
8. Институт за агроэкономију.

Институт чине сви запослени у њему. Радом института руководи директор института, кога из реда наставника именује и разрешава декан решењем, на предлог Наставно научног већа института, на период од три школске године. Директор института је по функцији председник Наставно–научног већа института. Директор института за свој рад одговара Наставно-научном већу института и декану.

Пољопривредни факултет има 29 катедри. Катедру чине наставници, сарадници и остала запослена лица. Радом катедре руководи шеф катедре, кога бира и разрешава Веће катедре, из реда професора, на период од три школске године, тајним гласањем.

Ради организовања и извођења појединих облика наставе, практичне обуке и научно-истраживачког рада, Факултет организује огледно добро Пољопривредног факултета Радмиловац (у даљем тексту: ОДПФ "Радмиловац") као базе наставног и научног рада. Директора ОДПФ "Радмиловац" именује и разрешава Савет Факултета, на предлог декана, а по прибављеном мишљењу Наставно-научног већа Института за хортикултуру. На ОДПФ "Радмиловац" изводи се део теоријске и практичне наставе, стручна, техничко-технолошка, радна и производна пракса и други облици рада у остваривању програма и планова наставе из предмета студија првог, другог и трећег степена за потребе Факултета и других корисника.

У циљу обезбеђења квалитетног нивоа наставе на ОДПФ "Радмиловац" се подижу колекције одређених врста биљака са производним сортама и гаје животиње за извођење научно-истраживачког рада и за угледно и огледно газдовање. На ОДПФ "Радмиловац" организује се наставни, научно-истраживачки и стручни рад.

Услови и начин рада Централне лабораторије Пољопривредног факултета (у даљем тексту: ЦЛПФ) ближе се уређују општим актом у складу са законским прописима.

У оквиру организационе јединице Стручна служба, обављају се правни, кадровски и општи послови, послови за потребе студија, финансијско-рачуноводствени послови, послови библиотеке са документацијом, техничко-набавни, издавачки и други послови који обезбеђују услове за несметано одвијање наставног, научно-истраживачког и стручног рада на Факултету.

Стручну службу Факултета чине организациони делови:

1. Служба за правне, кадровске и опште послове;
2. Служба за финансијске и рачуноводствене послове;
3. Студентска служба;
4. Служба за техничке и набавне послове;
5. Служба за издавачке послове;
6. Служба за информационе технологије и
7. Библиотека.

Унутар појединих служби, према потреби, образују се посебне радне јединице. Декан је орган пословођења Факултета. Декан има права и обавезе прописане законом, Статутом Универзитета и Статутом Факултета. Декану у раду помажу продекани у складу с одредбама Статута.

Факултет има три продекана из реда наставника који су у радном односу са пуним радним временом на Факултету и то: за наставу, за науку и међународну сарадњу и за финансије и сарадњу са привредом, као и једног студента продекана. Продекане из реда наставника бира Савет факултета, тајним гласањем, на предлог декана, већином гласова укупног броја чланова. Студента продекана бира Савет факултета, на предлог Студентског парламента факултета, већином гласова укупног броја чланова.

Орган управљања Факултета је Савет факултета. Савет факултета (у даљем тексту: Савет) има 27 чланова од којих 15 чланова бирају запослени на Факултету и то: 12 чланова бира Веће Факултета, а предлажу их Наставно-научна већа института. Наставно-научна већа института предлажу Већу Факултета по једног кандидата из реда наставника и једног кандидата из реда сарадника. Веће Факултета бира са сваког Института по једног члана из реда наставника, а из реда сарадника укупно четири члана. Два члана бира ненаставно особље и то једног члана из реда запослених у ОЈ Стручна служба и једног члана из реда запослених на институтима, на збору запослених већином гласова присутних, једног члана бирају запослени у ОЈ ОДПФ "Радмиловац" на збору запослених већином гласова присутних, четири члана бира Студентски парламент и осам чланова именује оснивач.

Студентски парламент Факултета бира чланове Савета из реда студената који су по први пут уписали годину у школској години у којој се избор врши и који редовно испуњавају своје обавезе у студирању. Студентски парламент Факултета ближе уређује поступак кандидовања и начин спровођења гласања.

Оснивач именује чланове Савета из реда истакнутих личности из научне, односно стручне области у којој је Факултет, као и из просвете, културе, уметности или привреде, који нису запослени, нити на други начин радно ангажовани на Факултету.

Мандат чланова Савета траје три године. Изузетно, мандат чланова Савета – представника студената траје једну годину.

Стручни органи Факултета су:

1. Наставно - научно веће Факултета;
2. Изборно веће Факултета;
3. Наставно - научно веће института;
4. Веће катедре.

Наставно - научно веће Факултета (Веће Факултета) је највиши стручни орган Факултета и чине га наставници и асистенти Факултета који су у радном односу са пуним радним временом на Факултету. Веће Факултета има 48 чланова и то 6 представника са сваког института и чине га:

- директори института;
- шефови катедри (највише 5 са сваког института);
- представници института (са института који имају мање од 5 шефова катедри).

Када одлучује о питањима која се односе на обезбеђење квалитета наставе, реформу студијских програма, анализу ефикасности студирања и утврђивање броја ЕСПБ бодова, састав Већа факултете се проширује за 20% представника студената, укључујући представнике сарадника у настави, које бира Студентски парламент факултета, у складу са статутом.

Веће Факултета има следеће сталне одборе и комисије:

1. Одбор за наставу;
2. Одбор за докторске студије;
3. Одбор за развој, научну, стручну сарадњу и целоживотно учење;
4. Одбор за издавачку делатност;
5. Комисију за спровођење пријемних испита;
6. Комисију за међународну сарадњу;
7. Комисију за обезбеђивање, праћење и унапређење квалитета.

Изборно веће Факултета чине наставници који су у радном односу са најмање 70% радног времена на Факултету. Изборно веће Факултета:

1. утврђује предлог за избор у звања наставника;
2. врши избор у звања сарадника;
3. одређује комисије за писање реферата о кандидатима за избор у звање наставника и сарадника.

Наставно-научно веће института чине сви наставници (редовни професори, ванредни професори, доценти) и сарадници (асистенти са докторатом, асистенти, сарадници у настави) који су чланови катедри у саставу института и у радном односу на Факултету.

Веће катедре чине наставници и сарадници (асистенти са докторатом, асистенти и сарадници у настави) који изводе наставни и научни рад из предмета у саставу катедре и који су у радном односу на Факултету..

Студентски парламент Факултета је орган преко којег студенти остварују своја права и штите своје интересе на Факултету. Студентски парламент бирају непосредно, тајним гласањем, студенти уписани у школској години у којој се врши избор на студијске програме који се реализују на Факултету.

Пољопривредни факултет има ненаставно особље (укупно 191 запослено лице) које својим стручним и професионалним радом обезбеђује успешну реализацију студијских програма, као и свих осталих основних задатака и циљева високошколске установе. Организационе јединице Факултета, њихов делокруг рада, као и њихова координација и контрола, утврђени су Статутом Факултета и Правилником о организацији и систематизацији радних места. Ненаставно особље Факултета организовано је у одговарајуће стручне службе које својим стручним и професионалним радом дају подршку реализацији основних задатака и циљева студијских програма на свим степенима високошколског образовања на Факултету. Стручним службама руководи секретар Факултета који је дипломирани правник. У библиотеци Пољопривредног факултета стално су запослена три лица, два библиотекара са високим образовањем и један књижничар са средњим стручним образовањем.

Студентска служба Факултета запошљава девет лица, осам референата и руководиоца Студентске службе који има високо образовање. На пословима информационог система запослено је четири извршиоца, три лица са средњим образовањем и једно лице са високим образовањем. У реализацији лабораторијских вежби са студентима помажу 20 лица, од тога 3 стручна сарадника и 17 сарадника без сарадничког звања.

У Служби за финансијске и рачуноводствене послове запослено је 8 лица, Служби за издавачке делатности 5 лица, Служби за техничке и набавне послове 36 лица и Радној јединици "Кафе клуб" 2 лица. На ОДПФ "Радмиловац" запослено је укупно 28 лица, а у Стакленику Пољопривредног факултета 4 лица. Сва ова лица доприносе својим стручним и професионалним радом успешној реализацију студијских програма, стварању креативне атмосфере за наставу и учење, као и реализацији осталих основних задатака и циљева високошколске установе.

Услови и поступак заснивања радног односа и напредовања ненаставног особља утврђени су општим актом високошколске установе и правилником о организацији и систематизацији послова и доступни су јавности.

Квалитет рада органа управљања, стручних органа и студентског парламента периодично се оцењује и на основу оцена по потреби усваја се предлог мера за унапређење квалитета њиховог рада. При томе посебно се прати и оцењује однос органа управљања, стручних органа и студентског парламента према студентима, као и њихова мотивација у раду са студентима.

SWOT анализа

У оквиру стандарда методом SWOT анализе установа је анализира и квантитативно оценила следеће елементе:

- дефинисаност надлежности органа управљања, пословођења и стручних органа;
- дефинисаност организационе структуре;
- праћење и оцењивање квалитета управљања установом, уз мере за унапређење;
- праћење и оцењивање квалитета рада стручних служби и ненаставног особља, уз мере за унапређење;
- дефинисаност и доступност услова за напредовање ненаставног особља;
- доступност релеватних информација о раду стручних служби и органа управљања;
- перманентно усавршавање и образовање ненаставног особља;

Резултати анализе приказани су у табели [10. 0. SWOT анализа](#).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10:

На Наставно-научном већу Факултета размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 10 и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Преиспитати организациону структуру и извршити промене у складу са потребама подизања нивоа квалитета у свим областима контроле квалитета;
2. Унапредити квалитет управљања дефисањем превентивних и корективних мера;

3. Унапредити квалитета стручних служби и компетенције ненаставног особља;
4. Побољшати информисање на Факултету.

Ради подизања квалитета у оквиру стандарда 10 потребно је извршити свеобухватну анализу дугогодишње кадровске политике на Факултету као основу за израду нове систематизације радних места, планирање радних места и будуће промене систематизације ускладити са стандардима акредитације и самовредновања, извршити темељну анализу заступљености ненаставног особља по институтима и службама и према потреби, а у складу са могућностима у вези са профилом и степеном стручности евентуално вршити прерасподелу.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 10 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака за редовну периодичну евалуацију процене квалитета рада органа управљања, органа руковођења, рада стручних служби и ненаставне подршке (ненаставног особља).

Посебна пажња биће усмерена на обезбеђење прикупљања, анализе и коришћења информација релевантних за управљање реализације студијских програма, наставних, научно-истраживачких и стручних активности у високошколској установи.

Показатељи и прилози за стандард 10:

[Табела 10.0.](#) SWOT анализа

[Табела 10.1.](#) Број ненаставних радника запослених са пуним или непуним радним временом институту и у оквиру одговарајућих организационих јединица високошколске установе

[Прилог 10.1.](#) Шематска организациона структура високошколске установе

[Прилог 10.2.](#) Анализа резултата анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби – није применљиво

[Прилог 10.3.](#) Правилник о организацији и систематизацији послова

[стандарди](#)

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

Опис

Пољопривредни факултет-Универзитета у Београду обезбеђује одговарајући простор и опрему за квалитетно извођење свих облика наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Квалитет простора и опреме на Факултету се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру. Стандарди простора и опреме Факултета одговарају пољу друштвено-хуманистичких наука. Факултет у целини поседује одговарајућу инфраструктуру потребну за имплементацију циљева према својим стратешким плановима. Поседује примерене просторне капацитете: учионице, кабинете, библиотеку, читаоницу и друге просторије за квалитетно обављање наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Величина, доступност и квалитет свих простора и опреме одговарају стандардима који важе за високошколске установе.

Факултет обезбеђује одговарајућу опрему за квалитетно извођење свих облика наставе и учења на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Поседује адекватну и савремену техничку, лабораторијску и другу специфичну опрему која обезбеђује квалитетно извођење наставе и научно-истраживачки рад. Посматрано у целини, Факултет континуирано прати и усклађује своје просторне капацитете и опрему са потребама наставног процеса и бројем студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Наставни процес се на Факултету одвија у две смене, преподне углавном на првом, а послеподне на осталим степенима студија. Будући да студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја припада трећем степену, настава се одвија углавном послеподне. Према планираном броју студената на свим степенима високошколског образовања за акредитацију, који износи 4420 (на основним студијама 3580, на мастер студијама 450, на специјалистичким студијама 24 и на докторским студијама 366 студената) и укупном простору од 25961 м², Факултет располаже са 5,87 м² бруто простора по студенту. Факултет обезбеђује одговарајуће место у амфитеатру, учионици и лабораторији за сваког студента будући да располаже са укупним капацитетом од 4445 места за студенте у једној смени. Консултације за докторске студије за мањи број од 5 студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја се углавном одржавају у договору са наставним особљем и пре и после подне. Пољопривредни факултет обезбеђује одговарајуће амфитеатре, учионице, лабораторије, односно друге одговарајуће просторије за извођење наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, као и библиотечки простор и читаоницу, у складу са потребама образовног процеса поља друштвено-хуманистичких наука.

Настава на свим студијским програмима првог, другог и трећег степена студија се одвија у укупно 11 амфитеатара, 10 предаваоница (слушаоница), 21 вежбаоница, 86 лабораторија, 3 рачунарске лабораторије и једној учионици, 8 библиотека, 3 студентске радионице, 9 помоћних кабинета, 2 учионице и једну салу за конференције на ОДПФ "Радмиловац" (укупно простора 3448 м² на ОДПФ "Радмиловац").

Факултет располаже са 8 просторија у којима се одржавају одбране завршних радова и седнице тела Факултета. За наставу на студијском програму основних академских студија из Агроекономије студентима су на располагању наведени амфитеатри, предаваонице, вежбаонице, рачунарске лабораторије, учионице и библиотеке.

Пољопривредни факултет обезбеђује одговарајући радни простор за наставнике и сараднике. Простор свих кабинета је одговарајући за одржавање консултација и усмених испита на свим степенима студија, а већина кабинета је специјализована и опремљена за одржавање наставе у мањим групама на другом и трећем степену студија.

Факултет у целини за подршку реализацији наставне наставне, научно-истраживачке и стручне делатности обезбеђује за све институте, укључујући и Институт за агроекономију, заједнички простор за административне послове, и то одговарајуће канцеларије за потребе студентске службе и секретаријата. Факултет има обезбеђен простор за административне и друге послове, и то за студентску службу одговарајуће канцеларије површине од укупно 150 м², 4 канцеларије за финансијско-рачноводствену службу са укупном површином 150 м², просторију за писарницу и архиву површине 112 м², канцеларију за секретара површине 26 м², канцеларију за секретарицу декана површине 26 м², канцеларију за декана површине 26 м², простор за техничку подршку од 50 м², свечану салу са 101 место и површине 105 м², ресторан за студенте површине 500 м² и 160 места, просторију за техничку службу површине 20 м², магацин површине 60 м², 2 гараже за факултетски аутобус и службена возила површине 390 м² и 3 просторије за штампарију, укупне површине од 100 м². Факултет поседује централну библиотеку површине 200 м², наставничку читаоницу и студентску читаоницу површине 476 м² са 208 места и 8 библиотека површине 483 м² и 145 места.

Пољопривредни факултет има укупно преко 600 рачунара у кабинетима наставног особља, рачунарским учионицама и лабораторијама са опремом и сви су са континуираним прикључком на интернет. За рад студентског парламента и студенских организација Факултет је обезбедио 3 просторије површине 60 м².

Целокупна настава и истраживања се одвијају у простору на коме је носилац права коришћења Пољопривредни факултет у Београду, у оквиру Универзитета у Београду. Целокупан простор има употребну дозволу за обављање наставно-научне делатности и у складу са тим задовољава урбанистичке, техничко-технолошке и хигијенске услове. Простор је приступачан за студенте и наставно особље, као и остало академско и неакадемско особље са отежаним кретањем у складу са Правилником о техничким стандардима приступачности ("Сл. гласник РС", бр. 46/2013) односно принципом универзалног дизајна.

Институт за агроекономију располаже одговарајућом техничком опремом за савремено извођење наставе у складу са потребама студијских програма на свим степенима студија. У свим салама се користе уређаји за презентацију предавања уз прикључак одговарајућих рачунара и видео-бимова. У рачунарским лабораторијама и учионицама на Факултету има укупно 120 рачунара који су искључиво на располагању свим студентима на Факултету укључујући и студенте Института за агроекономију. Целокупна опрема је безбедна за рад и извођење наставе у складу са здравственим и сигурносним стандардима о чему су студенти и наставно особље посебно обавештени преко упутства за коришћење.

Осим тога, Факултет сваке године за све наставнике и сараднике организује обуку за противпожарну заштиту према Закону о безбедности на раду. Поступак одржавања опреме је дефинисан одговарајућим документима.

Пољопривредни факултет има одговарајућу библиотеку снабдевену потребним уџбеницима за извођење наставе и информационе ресурсе и сервисе које користи ради испуњења основних циљева и задатака на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Факултет има библиотеку снабдевену научном и стручном литературом која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научноистраживачком раду. Библиотека тренутно располаже са укупно 70938 библиотечких јединица, од тога 67634 из свих области из којих се изводи наставни процес без база електронских јединица.

Институт за агроекономију обезбеђује покривеност свих предмета одговарајућом уџбеником литературом, училима и помоћним наставним средствима на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. Учила и помоћна наставна средства су расположиви у броју довољном да се обезбеди нормално одвијање наставног процеса. Институт за агроекономију користи у оквиру Факултета информациону - комуникациону опрему која је неопходна за студирање на свим степенима студија и за научноистраживачки рад. У циљу ефикасног коришћења библиотеке и осталих информационих ресурса Факултет обезбеђује неопходну обуку наставника, сарадника и студената. У централној библиотеци налази се литература која својим нивоом и обимом обезбеђује подршку наставном процесу и научноистраживачком раду на студијским програмима свих степена студија које реализује Институт за агроекономију.

Постоји велики број приручника, енциклопедија, зборника радова и речника - потребних за студије на свим нивоима и за научно-истраживачки рад. Централна библиотека на Факултету обједињује литературу из свих области које се изучавају на студијском програму докторских студија из агроекономије. У библиотеци је у одговарајућем обиму заступљена страна литература и одговарајућем облику приступ истој. У библиотеци постоји база података о библиотечким јединицама у високошколској установи, одбрањеним специјалистичким радовима, магистарским тезама и докторских дисертацијама. За потребе својих корисника, библиотека има развијену међубиблиотечку сарадњу са другим библиотекама у земљи, а преко Народне библиотеке Србије и са библиотекама у иностранству. Информације о библиотечком материјалу, корисник може да добије уз стручну помоћ библиотекара.

Пољопривредни факултет у Београду повезан је у Академску мрежу Србије (АМРЕС) оптичким гигабитним линком преко чворишта Рачунарског центра Универзитета у Београду (РЦУБ). На тај начин обезбеђена је стална интернет конекција. Wi-Fi мрежом (Eduroam и CASA пројект) покривена је свака учионица, слушаоница, сала, амфитеатар и библиотека са свим читаоницама. Овом мрежом покривени су и сви главни улази и холови испред свих амфитеатара и учионица, укључујући и кафе клуб. У оквиру физичке LAN инфраструктуре логички је распоређено 15 сервера под Windows и Linux оперативним системом са преко 800 активних десктоп и лаптоп рачунара регистрованих у MS Активном директоријуму, логички распоређених у 18 подмрежа.

Укупно студенти свих степена студија могу да користе 120 рачунара. У свим учионицама рачунари су повезани на мрежу факултета и имају сталан приступ интернету. Студентима је на располагању и e-learning систем базиран на Moodle платформи.

Намењен је студентима и наставницима као подршка у процесу извођења наставе. Интернет адреса платформе за учење на даљину је <http://cmoodle.agrif.bg.ac.rs> и тренутно има преко 4000 регистрованих корисника који прате 113 курсева.

На серверима факултета постављена је и Atutor платформа за учење на даљину, у оквиру Tempus пројекта. Интернет адреса платформе је <http://tempus.agrif.bg.ac.rs/learning>. Информациони систем библиотеке Пољопривредног факултета заснива се на 2 базе података: CDS/ISIS бази података, уз коришћење WINISIS софтвера за управљање и COBISS базе која чини саставни део ВБС. Систем тренутно чини девет рачунара за запослене на факултету и четири рачунара за раднике у библиотеци. Ови раунари формирају интранет мрежу библиотеке, која је истовремено део академске рачунарске мреже Универзитета у Београду, те путем ње Факултетр има приступ глобалној рачунарској мрежи – интернету. Путем интернета библиотека остварује сарадњу са Народном библиотеком Србије и њеним ресурсима. Библиотека је део Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку часописа (КОБСОН), тако да је наставницима и сарадницима доступно око 35000 наслова иностраних часописа, односно 22 издавача и сервиса. Библиотекари редовно посећују стручне семинаре у Народној библиотеци Србије и осталим центрима у земљи. Рад Библиотеке Пољопривредног факултета регулисан је Правилником о раду библиотеке.

За извођење практичне наставе на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја Факултет је обезбедио сопствене наставно-научне базе, као и наставно-научне базе у привреди. Осим тога Факултет поседује наставне лабораторијаме, има и научне и истраживачко-развојне лабораторије, научно-стручне центре и истраживачко развојне и иновационе јединице.

У оквиру сарадње са привредом Факултет је ради квалитетног извођења наставе на студијским програмима потписао уговоре о пословној сарадњи и обезбедио извођење стручне праксе и дела наставног процеса у око 20 одговарајућих предузећа.

У свом возном парку Факултет поседује и аутобус за извођење теренске наставе. Факултет у свом саставу поседује више просторија опремљених савременим техничким и осталим уређајима који студентима и особљу омогућавају рад на рачунарима и коришћење услуга рачунског центра (фотокопирање, штампање, скенирање, нарезивање CD и DVD материјала). Свим запосленим и студентима обезбеђује неометан приступ различитим врстама информација у електронском облику и информационам технологијама, како би се те информације користиле у научно-образовне сврхе.

SWOT анализа

У оквиру стандарда методом SWOT анализе ВШУ је анализирала и квантитативно оценила следеће елементе:

- усклађеност просторних капацитета са укупним бројем студената;
- адекватност техничке, лабораторијске и остале опреме;
- усклађеност капацитета опреме са бројем студената;
- рачунарске учионице.

Резултати анализе и квантитативног оцењивања приказани су у табели [11.0. SWOT анализа](#).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 11:

На Наставно-научном већу Факултета размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 11 и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Реновирати део просторних капацитета;
2. Извршити набавку дела техничке и лабораторијске опреме која је застарела или нефункционална;
3. Извршити набавку дела информатичко-комуникационе опреме која застарела;
4. Извршити набавку софтвера за базе података, нарочито по питању праћења успешности студирања студента;
5. Искоришћавање просторних капацитета и опреме на факултету ускладити са потребама наставне, научно-истраживачке и стручне делатности.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма, у вези са стандардом 11, максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака за процену адекватности техничке, лабораторијске, информатичке и остале опреме за реализацију наставне, научно-истраживачке и стручне делатности.

Посебна пажња биће усмерена на дефинисању критеријума за процену адекватности техничке, лабораторијске, информатичке и остале опреме за реализацију наставне, научно-истраживачке и стручне делатности.

Показатељи и прилози за стандард 11:

[Табела 11.0.](#) SWOT анализа

[Табела 11.1.](#) Укупна површина (у власништву високошколске установе и изнајмљени простор) са површином објеката (амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе)

[Табела 11.2.](#) Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду

[Табела 11.3.](#) Наставно-научне и стручне базе

[стандарди](#)

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

Опис

Студенти на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја имају значајну улогу у самовредновању и провери квалитета односно у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирања студената о квалитету студијског програма и високошколске установе у целини.

Чланове за Студентски парламент бирају непосредно, тајним гласањем, сви студенти уписани у школској години у којој се врши избор на студијске програме који се остварују на Факултету.

Студента продекана бира Савет факултета, на предлог Студентског парламента факултета. Студентски парламент факултета бира четири члана Савета из реда студената. Студентски парламент поред Савета факултета, бира и своје представнике у:

1. Наставно-научном већу факултета (Састав Наставно-научног већа факултета се проширује за 20% представника студената када се одлучује о питањима који се односе на осигурање квалитета наставе, реформу студијских програма, анализу ефикасности студирања и утврђивање броја ЕСПБ бодова);
2. Комисији за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета (четири члана);
3. Комисији за вредновање ваннаставних активности студената (студент продекан + један члан Студентског парламента);
4. Етичкој комисији Пољопривредног факултета (један члан + један заменик члана)
5. Одбору за планирање и развој ОДПФ Радмиловац (један члан);
6. Дисциплинској комисији (два члана).

Студенти преко своје заступљености у органима управљања и руковођења, Студентског парламента и Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета на одговарајући начин дају мишљење о стратегији, стандардима, поступцима и документима којима се обезбеђује квалитет високошколске установе, укључујући и резултате самовредновања и оцењивања квалитета студијских програма и високошколске установе.

Обавезан елемент самовредновања студијских програма и високошколске установе јесу анкете (налазе се у саставу Правилника о начину и поступку самовредновања као упитници) којима се испитују ставови и мишљења студената о питањима из свих области које се проверавају у процесу самовредновања. Факултет редовно организује и спроведи анкете студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и њихове резултате чини доступним јавности и укључује их у укупну оцену самовредновања и квалитета студијског програма. Оцена квалитета наставног процеса утврђује се на основу резултата анкетирања свих студената на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Студенти на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја су активно укључени у процесе континуираног осмишљавања, реализације развоја и евалуације студијског програма у оквиру курикулума и развоја метода оцењивања, учешћем у раду субјеката Факултета, а нарочито у раду Комисије за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета преко својих представника који се бирају на нивоу на Факултету. Вредновање наставног процеса на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја од стране студената обавља се одговарајућим упитницима у електронском облику. Анкетирање студената се спроводи при упису школске године, при добијању дипломе и након одређеног периода по добијању дипломе и стеченог искуства на радном месту. Анкете су анонимне, изузев анкете при добијању дипломе и након дипломирања.

Тежња Факултета је да се анкетама обухвати што већи број студената, сви наставни предмети, сви наставници, сви сарадници у настави и сви студијски програми. Попуњени упитници су чувају до времена који је прописан општим актом Факултета и Законом о високом образовању. Сви студенти и запослени на Факултету благовремено се обавештавају о циљевима и времену анкетирања. Факултет узима у обзир и друге изворе вредновања наставе и услова рада, као што су: испитни резултати, статистичка анализа похађања наставе, други успеси студената Факултета и слично.

Учешће и активности студената у осигурању квалитета Факултета, студијских програма и наставе, могу се сматрати процесом који се заснива на отвореној, искреној и конструктивној критици, у циљу континуираних промена на боље. Након анкетирања и обраде података из анкета на студијском програму докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја Стручна служба их доставља заједно са анкетама из анкета других студијских програма на Факултету Комисији за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета. Ова комисија анализира резултате анкете и сачињава одговарајући извештај.

Наставно-научно веће Факултета разматра и усваја одговарајући коначан извештај. Наставно-научно веће Факултета редовно предлаже мере за побољшање квалитета наставног процеса и услова рада. Извештај о вредновању од стране студената доступан је запосленима, студентима и јавности, анализира се на седницама већа Катедара и Наставно-научног већа Института за агроекономију и доноси се поступци и конкретне корективне мере у случају неиспуњавања стандарда у областима које се проверавају у процесу самовредновања. Заједно са поступцима и конкретним корективним мерама са других Института, поступци и мере се усвајају на Наставно-научном већу Факултета.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе Факултет је анализирао и квантитативно оценио елементе:

- учешће студената у телима за обезбеђење квалитета;
- учешће студената у самовредновању;
- студентску евалуацију установе, студијских програма, наставе.

Резултати процене наведених елемената приказани су у [табели 13.0](#) која је дата као прилог.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 13:

На Наставно-научном већу размотрена је потреба унапређења квалитета стандарда 13 и усвојен следећи предлог мера и активности:

1. Потребно је поспешити иницијативу студената у предлагању конкретних мера за побољшање услова студирања;
2. Потребно је поспешити учешће студената у разматрању питања везаних за евалуације институције, студијских програма и наставног процеса;
3. У циљу побољшања квалитета наставног процеса потребно је систематски вршити допуну обима и садржине анкетних упитника, чиме би се створили услови и за квалитетнију анализу мишљења и коментара студената; и
4. Потребно је поспешити међусобну сарадњу и координацију студентских организација.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 13, максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака у вези са укључивањем студената у процесе процене и унапређења квалитета.

Посебна пажња усмериће се на обезбеђење редовног ревидирања студијских програма уз активно учешће студената.

Показатељи и прилози за стандард 13:

[Табела 13.0.](#) SWOT анализа

[Прилог 13.1](#) Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета

[Прилог 13.1а.](#) Правилник о обезбеђењу квалитета

[Прилог 13.1б.](#) Правилник о начину и поступку самовредновања

[Прилог 13.1в.](#) Одлука о именовању чланова сталних Одбора и Комисија

[Прилог 13.1г.](#) Одлука измени чланова сталних Одбора и Комисија

[Прилог 13.1д.](#) Одлука о именовању чланова КОПУК-а

[Прилог 13.1е.](#) Одлука о измени чланова КОПУК-а

[стандарди](#)

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

Опис

Пољопривредни факултет континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета студијских програма укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја. На основу усвојене мисије и визије Факултет је донео и реализује Стратегију обезбеђења квалитета у свом раду. У циљу континуираног побољшања рада Факултет је утврдио јасно и подробно формулисану Стратегију обезбеђења квалитета наставног процеса, управљања високошколском установом, реализације ненаставних активности, као и услова рада и студирања, која је доступна јавности.

Ради континуираног обезбеђења квалитета Факултет је образовао посебну Комисију за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета (КОПУК), из редова наставника, сарадника, ненаставног особља и студената. КОПУК има у свом саставу пет поткомисија: 1. Поткомисија за контролу и осигурање квалитета наставе, 2. Поткомисија за развој курикулума, утврђивање броја ЕСПБ бодова, начина акумулације бодова и оптерећења студената, 3. Поткомисија за анализу ефикасности студирања, 4. Поткомисија за праћење, унапређење и контролу квалитета научно-истраживачког рада и 5. Поткомисија за мобилност.

Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета студијских програма укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја и високошколске установе у целини организује, контролише и унапређује рад на:

- спровођењу утврђених стандарда и поступака за оцењивање квалитета и обављање свих задатака које у том процесу имају субјекти у систему обезбеђења квалитета факултета;
- обезбеђењу услова и инфраструктуре за редовно, систематско прикупљање и обраду података потребних за оцену квалитета у свим областима које су предмет самовредновања;
- обезбеђењу редовне повратне информације од послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, својих бивших студената и других одговарајућих организација о компетенцијама студената који заврше одређени ниво студија;
- обезбеђењу података потребних за упоређивање са страним високошколским установама у погледу квалитета; и
- обављању периодичне провере и самовредновања нивоа квалитета током којих сагледава спровођење утврђене стратегије и поступака за обезбеђење квалитета, као и достизање жељених стандарда квалитета.

Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета Факултета је укључена у спровођење интерних и екстерних провера квалитета у циљу сертификације, надзора или ресертификације високошколске установе, студијских програма и диплома. Студенти имају активну улогу у доношењу и спровођењу Стратегије обезбеђења квалитета.

Правилником о начину и поступку самовредновања ближе се уређују начин и поступак самовредновања студија, студијских програма укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, рада наставног и ненаставног особља и услова рада као дела стратегије Факултета за праћење, обезбеђивање, унапређење и развој квалитета студија. Овај Правилник садржи део о вредновању од стране студената, део о вредновању запослених на Факултету и део о вредновању од стране послодаваца свршених студената Факултета са циљем да се побољша квалитет наставе и рад запослених. У периодичним самовредновањима обавезно је укључивање резултата анектирања студената. Предвиђено је да се самовредновање спроводи најмање једном у три до четири године.

Са резултатима самовредновања Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета студијских програма укључујући и студијски програм докторских студија из Агроекономије и руралног развоја, упознаје наставнике и сараднике, путем катедри и стручних органа, студенте, преко студентских организација, Комисију за акредитацију и проверу квалитета и јавност.

Пољопривредни факултет спроводи у свакодневном раду утврђену Стратегију обезбеђења квалитета и у том циљу предузима потребне активности за њену реализацију, а предузима и мере за отклањање уочених неправилности. Ова високошколска установа посебно прати квалитет извођења наставе, обављања испита, анализира успешност студената у студирању у целини и на појединачним предметима, као и квалитет уџбеника и предузима потребне мере за отклањање уочених недостатака на студијским програмима укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја.

Пољопривредни факултет организује курсеве за стицање академских вештина на којима се врши обука младих наставника на свим студијским програмима укључујући и студијски програм докторских студија из Агроекономије и руралног развоја из домена савремених метода наставе и научно-истраживачког рада, као и контроле квалитета и једне и друге компоненте академских активности.

Сви запослени на Факултету, свако у свом домену рада, доприноси реализацији утврђене Стратегије обезбеђења квалитета. Управа Факултета, Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета и одговарајуће Поткомисије у њој, стално надгледају и анализирају реализацију наставног процеса на студијским програмима укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја, односно примену упитника за вредновање квалитета наставе, испита, успешности студија, квалитет уџбеника и других наставних средстава и на основу резултата утврђују програм унапређења и континуираног побољшања квалитета.

О самовредновању се сачињавају извештаји, које разматра Комисија за обезбеђење, проверу и унапређење квалитета и сачињава предлоге за унапређење које упућује Наставно-научном већу Факултета на усвајање. Извештај о самовредновању установе обухвата све елементе квалитета свих студијских програма укључујући и студијски програм докторских студија из Агроекономије и руралног развоја. Самовредновање и оцењивање квалитета студијских програма укључује учешће студената. На основу сагледавања испуњавања стандарда и резултата упитника сачињавају се Извештаји о самовредновању студијских програма на основним академским студијама и дипломским академским студијама.

Студенти свих година, при крају семестра, систематски, за сваки предмет, оцењују квалитет наставе и наставног особља. Колегијум Факултета после сваког семестра, у поступку самовредновања оцењује квалитет процеса рада, а посебно наставног процеса.

Пољопривредни факултет је своју политику о уџбеницима (планирање, обезбеђење, издавање и сл.) дефинисао актима о уџбеницима и издавачкој делатности. У наредном периоду Факултет намерава да обезбеди редовну систематску повратну информацију од послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, својих бивших студената и других одговарајућих организација о компетенцијама дипломираних студената на свим студијским програмима укључујући и студијски програм докторских академских студија из Агроекономије и руралног развоја у складу са Правилником о алумни удружењу студената Пољопривредног факултета.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе Факултет је анализирао и квантитативно оценио следеће елементе:

- континуитет у реализацији процеса обезбеђења и унапређења квалитета;
- постојање инфраструктуре за систематско праћење и обезбеђење квалитета;
- редовне повратне информације о квалитету стечених компетенција дипломираних студената;
- усаглашавање са стратегијом унапређења квалитета других престижних високошколских установа у земљи и иностранству;
- периодичност процеса прикупљања података о квалитету;
- јавност резултата процене квалитета.

Резултати анализе и квантитативне оцене приказани су у [табели 14.0](#).

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 14:

Факултет је на Наставно-научном већу размотрио потребу унапређења квалитета стандарда 14 и усвојио следећи предлог мера и активности:

1. Резултати самовредновања треба да се целовито анализирају и на основу њих донесе темељит план активности за превазилажење уочених недостатака;
2. Потребно је континуирано и систематско унапређење свих активности од значаја за праћење и обезбеђење квалитета;
3. Потребно је поспешити активности Алумни удружења Пољопривредног факултета у складу са усвојеним Правилником о Алумни удружења Пољопривредног факултета у циљу добијање повратних информација о квалитету стечених компетенција дипломираних студената;
4. Потребно је стимулисати учешће наставника на међународним пројектима везаним за унапређење наставе што омогућава усаглашавање са стратегијама унапређења квалитета других престижних високошколских институција у иностранству;

5. Потребан је континуирани и систематски рад на подизању културе квалитета на Факултету; и
6. Потребан је континуирани и систематски рад на имплементацији и унапређењу питања јавности резултата процене квалитета.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 14 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака, и то:

- поступака за редовно прикупљање информација од послодаваца, представника Националне службе за запошљавање, својих бивших студената и других одговарајућих организација о компетенцијама дипломираних студената,
- поступака за обезбеђење потребних података за упоређивање са страним високошколским установама у погледу квалитета,
- поступака за спровођење и анализу анкетања студената, запослених лица, дипломираних студената, запослених студената и послодаваца

Посебна пажња биће усмерена на унапређење

- садржаја програма у светлу најновијих научних достигнућа у датој дисциплини, чиме се обезбеђује савременост студијских програма,
- поступака сагледавања измењених потреба друштва,
- поступака сагледавања оптерећености, напредовања, пролазности и завршетка студија студената,
- ефикасности поступака вредновања студената,
- сагледавања очекивања, потреба и задовољства студената у вези са студијским програмом и
- унапређење окружења за учење и рада помоћних служби у погледу остваривања сврсисходности студијских програма.

Показатељи и прилози за стандард 14:

[Табела 14.0.](#) SWOT анализа

[Прилог 14.1.](#) Информације презентоване на сајту високошколске установе о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређење квалитета рада високошколске установе.

[Прилог 14.1а.](#) Правилник о садржају www презентације Пољопривредног факултета

[Прилог 14.1б.](#) Правилник о коришћењу Академске мреже Србије на Пољопривредном факултету.

[Прилог 14.1в.](#) Правилник о алумни удружењу

[стандарди](#)

Стандард 15. Квалитет докторских студија

Квалитет докторских студија се обезбеђује кроз унапређење научноистраживачког рада, односно уметничкоистраживачког рада, осавремењавање садржаја студијских програма докторских студија и редовно праћење и проверу њихових циљева, постизање научних, односно уметничких способности студената докторских студија и овладавање специфичним академским и практичним вештинама потребним за будући развој њихове каријере.

Опис

Квалитет студијског програма докторских студија Агроекономија и рурални развој се обезбеђује кроз унапређење научноистраживачког рада, осавремењавање садржаја студијског програма докторских студија и редовно праћење и проверу циљева, постизање научних способности студената и овладавање специфичним академским и практичним вештинама потребним за будући развој каријере.

Студијски програм докторских студија Агроекономија и рурални развој траје 3 године, односно 6 семестара, и за то време студент треба да оствари најмање 180 ЕСПБ, укључујући ту и бодове за докторску дисертацију. Циљеви студијског програма Агроекономија и рурални развој докторских академских студија укључују постизање научних способности и академских вештина, развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вештинама потребним за будући развој научноистраживачке каријере.

Студије се састоје из 2 обавезна предмета који су од општег значаја за научноистраживачки рад и 4 изборна предмета (од понуђених 19) које студент бира у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. У првом семестру студент слуша и полаже два обавезна предмета. У другом семестру полаже један од укупно понуђена три изборна предмета, методолошког карактера. У трећем семестру студент слуша и полаже два од укупно понуђених осам изборних предмета, и то у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. У четвртном семестру студент слуша и полаже један предмет од укупно понуђених осам изборних предмета у зависности од одабране теме за израду докторске дисертације у сарадњи са ментором. На завршној години студија студенти докторских студија имају активну наставу у виду студијско истраживачког рада који је непосредно у функцији израде докторске дисертације.

Студијски програм докторских студија Агроекономија и рурални развој је усклађен са сличним програмима на европским високошколским установама, а као примере наводимо сајтове следећих високошколских установа у:

- Македонији
(http://www.fzhn.ukim.edu.mk/images/stories/2018/iiciklus/studiski_programi_fzhn_iii_ciklus_studii_2018.pdf),
- Словенији
(http://www.bioznanosti.si/images/izbirmi_predmeti_od_1617_dalje/ekonomika_naravnih_virov_1617/ENV_-_teoreti%C4%8Dni_predmeti.pdf) и
- Немачкој

[\(http://www.agraroeconomik.de/Doctoral_program/\)](http://www.agraroeconomik.de/Doctoral_program/)).

Циљеви студијског програма докторских академских студија Агроэкономија и рурални развој укључују стицање научних способности и академских вештина из уже научне области за коју се студент определио, развој креативних способности и овладавање специфичним практичним вештинама потребним за будући развој каријере. Циљеви су усклађени са савременим правцима развоја одговарајуће научне дисциплине у свету и компатибилни су са основним задацима и циљевима Пољопривредног факултета, као високошколске установе на којој се програм изводи.

Факултет је проверио своју спремност за извођење докторских студија на студијском програму Агроэкономија и рурални развој на основу показатеља који се односе на научноистраживачки рад, ценећи број докторских обрађених у високошколској установи, имајући у виду однос броја докторских дисертација према броју дипломираних студената и према броју наставника. На Факултету је од оснивања до сада одбрањено 1111 докторских дисертација, 1017 магистарских теза и укупно је дипломирало 21178 студената, што је у односу на укупан број дипломираних студената 5,25% доктора наука и 4,8% магистара.

Тренутно је на Факултету запослено 207 наставника са пуним радним временом. Велики број наставника (204) је укључен у домаће и стране пројекте, а у последњих 10 година објављено је 1910 публикација у међународним часописима Министарства надлежног за науку. На студијском програму Агроэкономија и рурални развој у настави је ангажован 21 наставник, од којих 20 наставника задовољава критеријуме да буду ментори докторских дисертација.

Факултет прати, анализира и унапређује постизање научних способности и академских и специфичних практичних вештина својих студената на студијском програму докторских студија Агроэкономија и рурални развој ценећи научноистраживачке резултате и оспособљеност свршених студената докторских студија да резултате саопштавају на научним конференцијама, објављују у научним часописима са рецензијом, презентују јавности и у мањој мери патентирају или реализују кроз призната нова техничка и технолошка решења. Поред тога, Факултет прати, анализира доприносе студената у развоју научне дисциплине кроз укључивање у домаће или међународне научноистраживачке пројекте, развој вештина и спретности у употреби знања у одговарајућем подручју агрономије и поштовање принципа етичког кодекса и добре научне праксе.

Факултет прати, анализира и унапређује политику уписа студената на студијском програму докторских студија Агроэкономија и рурални развој ценећи друштвене потребе и потребе развоја науке, образовања и културе, као и своје материјалне и научноистраживачке ресурсе, односно расположивост савремене истраживачке опреме и рачунарског лабораторијског простора намењеног студентима. Факултет се определио за непрекидно праћење и анализирање напредовања студента на студијском програму докторских студија Агроэкономија и рурални развој узимајући у обзир напредак остварен у стицању знања и вештина непходан за даљи развој каријере, и напредак у истраживању усвајањем Правилника о алумни удружењу, и у том циљу унапређује и развија менторски систем као подршку студенту докторских студија.

Факултет прати, критички оцењује и непрекидно подстиче научни напредак својих наставника, посебно ментора у настојању да унапређује однос броја потенцијалних ментора према броју студената на студијском програму докторских студија Агроэкономија и рурални развој, а у циљу

стварања повољнијег истраживачког окружења за своје студенте.

Факултет депонује докторске дисертације студијског програма докторских студија Агроекономија и рурални развој у јединствен дигитални репозиторијум Универзитета у Београду који је трајно доступан јавности. Установа обезбеђује јавну доступност реферата о прихватању дисертације и објављених научноистраживачких резултата које је кандидат остварио.

SWOT анализа

Методом SWOT анализе ([табела 15.0.](#)) установа је анализирала и квантитативно оценила сваку тачку из упуштава овог стандарда:

- самовредновање акредитованог студијског програма,
- смернице за успостављање докторске школе које Национални савет за високо образовање није усвојио до момента писања овог извештаја,
- спремност за извођење докторских студија на основу показатеља који се односе на научноистраживачки рад,
- праћење, анализа и унапређење постизање научних способности и академских и специфичних практичних вештина,
- праћење, анализа и унапређење политике уписа студената на докторске студије,
- праћење и анализа напредовања студента,
- праћење, критичко оцењивање и непрекидно подстицање научног напретка наставника,
- депоновање докторских дисертација у јединствен репозиторијум који је трајно доступан јавности.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 15:

Факултет је на Наставно-научном већу размотрио потребу унапређења квалитета стандарда 15 и усвојио следећи предлог мера и активности:

1. Унапредити самовредновање студијских програма докторских студија;
2. По усвајању Смерница за успостављање докторских школа од стране Националног савета за високо образовање размотрити могућност и потребу развијања докторске школе;
3. Усвојити критеријуме, смернице и упутства за провераву спремности за извођење докторских студија на основу показатеља који се односе на научноистраживачки рад;
4. Усвојити процедуру за праћење, анализу и унапређење постизање научних способности и академских и специфичних практичних вештина студената;
5. Усвојити процедуру за праћење, анализу и унапређење политике уписа студената на докторске студије;
6. Усвојити процедуру за континуирано праћење и анализу напредовања студената узимајући у обзир напредак остварен у стицању знања и вештина непходан за даљи развој каријере, и напредак у истраживању, и у том циљу унапређење и развијање менторског система као подршку студентима докторских студија;

7. Усвојити процедуру за континуирано праћење, критичко оцеивање и непрекидно подстицање научног напретка наставника, посебно ментора, у настојању да се унапређује однос броја потенцијалних ментора према броју студената докторских студија, а у циљу стварања повољнијег истраживачког окружења за студенте.

У периоду до следећег самовредновања високошколске установе и студијских програма у вези са стандардом 15 максимална пажња биће усмерена на унапређење кључних поступака за праћење, анализирање и унапређивање научних способности, академских и специфичних практичних вештина наставника на докторским студијама.

Посебна пажња усмериће се на формирање докторске школе и развој студијских програма које високошколска установа реализује самостално или заједно са другом високошколском или научно-истраживачком установом из земље или иностранства.

Показатељи и прилози за стандард 15:

[Табела 15.0.](#) SWOT анализа

[Табела 15.1.](#) Списак свих акредитованих студијских програма докторских студија,

[Табела 15.2.](#) Списак организационих јединица, које се баве уједначавањем квалитета свих докторских студија на високошколској установи (Савет докторских студија, докторска школа...)

[Табела 15.3.](#) Списак чланова организационих јединица за квалитет докторских студија високошколске установе

[Прилог 15.1](#) Правилник докторских студија

[Прилог 15.2](#) Извод из Статута који регулише докторске студије

[Прилог 15.3](#) Правилник о раду докторске школе

[Прилог 15.4](#) Правилник о избору ментора

[Прилог 15.5](#) Поступак израде и одбране докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

[стандарди](#)